

Пазари ▶ 11

Лошите кредити нараснаха до 7 млрд. лв.

Новини ▶ 6

Административната тежест за бизнеса се увеличава, вместо да намалява

Пари

BONNIER

pari.bg

Сряда

24 ноември 2010, брой 224 (5035)

USD/BGN: 1.44919

▲ +1.12%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.34960

▼ -1.11%

Българска народна банка

Sofix: 353.79

▲ +0.63%

Българска фондова борса

BG40: 111.53

▲ +0.86%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

СМЕЛОСТ, ХАОС И МНОГО ИМОТИ

Преобразуването на БАН може да стане първата решителна реформа на това управление. По пътя ѝ обаче има много противоречия и съмнения. И имоти ▶ 4-5

Компании ▶ 11

Три компании станаха „Инвеститор клас А”

Пазари ▶ 14

Франчайзите в България са се увеличили 4 пъти по време на кризата

Компании ▶ 15

Първата зарядна станция за електромобили на зелен ток ще е готова догодина

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш Лео Апотекър

Световният IT гигант Hewlett-Packard (HP) с изпълнителен директор Лео Апотекър отчете 5% увеличение на печалбата за последното тримесечие спрямо същия период на миналата година. Печалбата на компанията възлиза на 2.54 млрд. USD. Ръстът на продажбите възлиза на 8 на сто.

Губещ Цветелина Бориславова

С 26.47% спадна цената на акциите на „Пампорово“ АД по време на вчерашната борсова сесия. Това бе и най-значителното понижение на БФБ вчера. Акциите на компанията, в която мажоритарен собственик е банкерката Цветелина Бориславова, се продаваха за 5.15 лв. Цената на отваряне беше 7.1 лв. за акция. Изтържувани бяха 165 лота.

Мнения

► По темата „Брюксел възнамерява да отнеме пари на България за ИСПА и Шенген“

► По света се знае, че работа с нужното качество и поддръжка се върши за определени пари. Когато има разлика в цената - нормално се пита ЗАЩО?! И какво не е направено както трябва!

ЛС

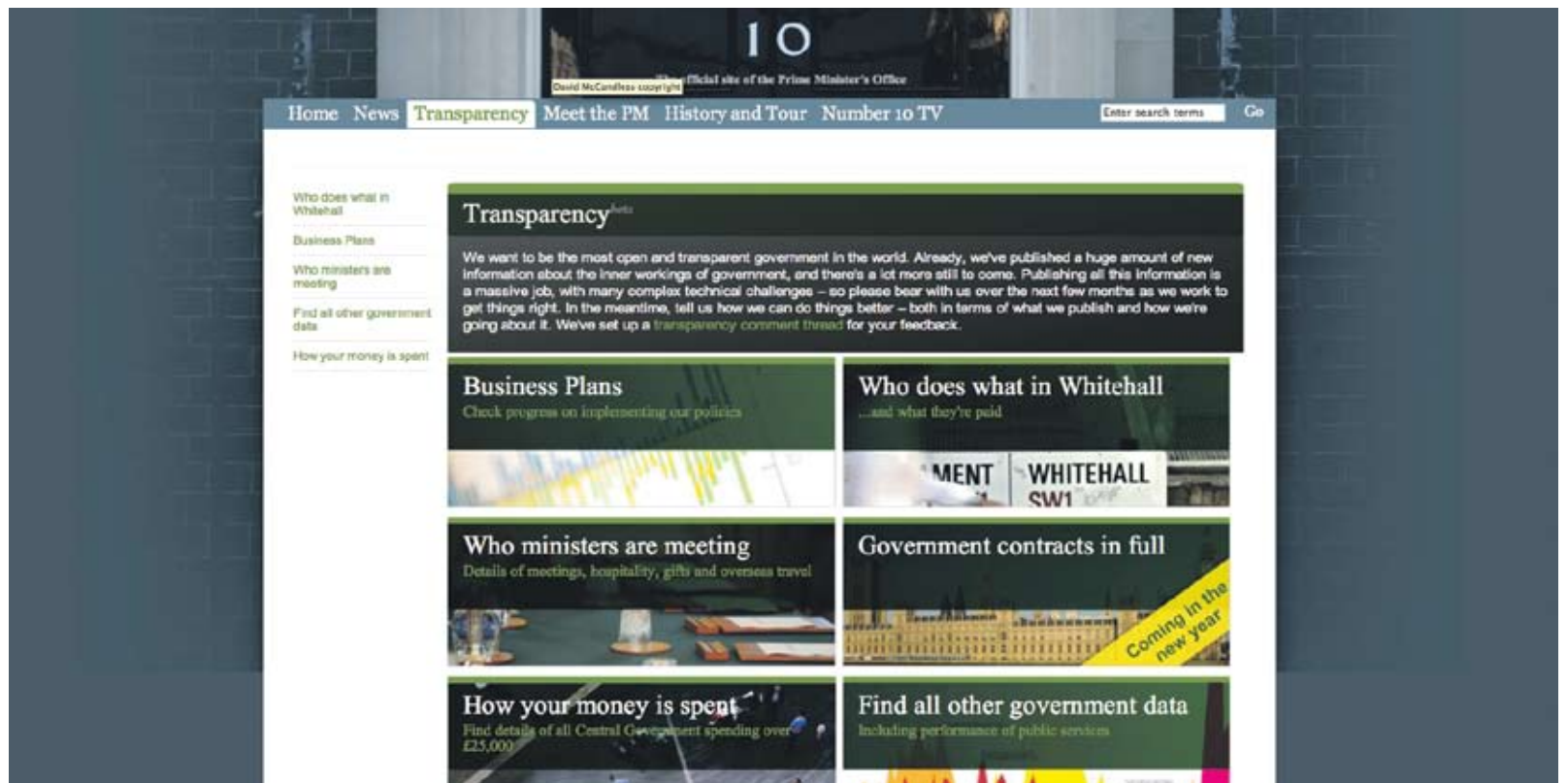
► Няма оправия! Изхарчили сме по-малко от предвиденото! Оста-тъка не сме откраднали! Голям проблем! Ако бяхме ние от Тройната, всичко щяхме да откра-нем! Позор! Какви хора, не могат едни 4 милиона евро да потулят!

4itatel

► Намалява субсидията, а не я ОТНЕМА! Въпрос на капацитет - не се отне-ма, нещо, което не ти е в ръцете.

ЧИТАТЕЛ

Коментар

► Страницата на британското правителство за прозрачност и отчетност - <http://transparency.number10.gov.uk/>

Я, колко било лесно

Преди дни правителството на Великобритания пуна специален сайт, в който са публикувани детайлни данни за всички разходи над 25 хил. GBP. Чрез него британското общество може за пръв път в историята на страната да види със собствените си очи как се изразходват държавните пари и ако не е доволно, да държи политиците си отговорни.

Може ли нещо такова да се случи и у нас? Отговорът, който биха дали държавните институции (след множество увъртания, разбира се), би бил - не. Ще ни бъдат дадени различни обяснения защо нещо подобно няма как да се реализира - не тук, не от нас, не сега. Или не достига административен капацитет, или няма достатъчно инфраструктура: дори РПУ-тата нямат връзки между системите си, какво остава за нещо толкова екзотично като „отчетност“. Или нещо друго. Но в крайна сметка всичко опира до един проблем - просто няма пари.

Същевременно от вчера имаме новина, че Комисията за регулиране на съобщенията

Пламен Димитров
plamen.dimitrov@pari.bg

„Държавата не трябва да действа като бакалин, който гледа откъде да скатае няколко медни гроша“

успешно е завършила проект за нова информационна система, която да пренесе голяма част от административната работа на регулатора онлайн. Вече всевъзможни заявки, справки и други документи ще може да бъдат попълвани, изпращани и обработвани през интернет, спестявайки време, усилия (а вероятно и нерви) на всички участници в процеса. Скоро през мрежата ще може да се плащат и част от таксите, събирани от КРС.

Кое е интересното в тази новина? Оказва се, че цялата тази система струва по-малко от милион. Парите дори не са дошли от държавния бюджет - проектът е 100% финансиран от Европейския съюз, така че никой не може да възрази срещу харченето на пари за удобство. Но дори да не идваше от някоя оперативна програма, един милион лева съвсем не са толкова много, когато се мисли в държавни мащаби. Да, дори по време на криза.

Със сигурност има още такива примери, което показва, че оправданието с липсата на пари

издиша. Държавата не трябва да действа като бакалин, който гледа откъде да скатае няколко медни гроша. Вече за всеки трябва да е ясно, че подобна информационна система носи със себе си сериозни ползи, дори те да са невидими на пръв поглед. Преместването на част от администрацията онлайн би спестило на държавата много повече пари от намаляването на бюрократията, отколкото струва самата система. Нека не забравяме и предимствата, които не може да се измерят с пари - един портал, служещ за отчетност, най-малкото би повдигнал вече доста разклатеното доверие в държавните институции.

В момента порталът на така нареченото електронно правителство съдържа кратка информация за различни институции, както и ограничен брой услуги, които може да се извършат безхартиено. Това със сигурност е едно добро начало, което лесно може да бъде надградено, без това да струва някакви огромни суми. Така че нека поне в това отношение бъдем британци, а не бакали. ■

pari.bg Топ 3

1 Направи си сам служители. Безработни много, квалификация малко. Затова петте компании, които ще разкрият най-много работни места догодина, се заеха сами да обучат служителите си.

2 bTV променя Pro.bg в изцяло нов канал. От януари телевизията ще носи името „bTV...“

3 IT секторът, недвижимите имоти и здравеопазването привличат нови проекти.

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И
ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
lilia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanasova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филпа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Мила КИСЬОВА - 4395863
mila.kisiova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Георги АНДРЕЕВ - 4395825
georgi.andreev@pari.bg
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg
Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
ТЕНДЕНЦИИ
Биляна ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Христо ЛАСКОВ - 4395841
hristo.laskov@pari.bg
Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg
Марина УЗУНОВА - 4395864

marina.uzunova@pari.bg
ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

” Евроната има
 нужда от държави
 със стриктна фискална
 политика като България

► Симоен Дянков, министър на финансите

Коментар

Какво да правим с Китай

Мой приятел китаец - образован в либерален американски университет - наскоро сподели: „На Запад се занимават с човешки права, сякаш индивидите са по-важни от държавата. Ако всеки започне да говори каквото си иска, ще настане пълен хаос, затова в Китай има политически затворници.” На репликата ми, че в Европа, общо взето, всеки говори каквото си иска, получих снизходително обяснение, че в Европа също така се използват предимно китайски стоки. Така че, искаше да каже моят приятел, време е „ние” да си замълчим. За момент бях решил, че е прав.

За първи път от 1936 г. Нобеловата награда за мир няма да бъде връчена. Награденият Лю Сябо излежава единадесетгодишна присъда, защото проповядва „мирна реформа на политическата система”. Близките му нямат възможност да пътуват до Осло по независещи от тях причини: след обявяването на наградата съпругата на Сябо беше поставена под домашен арест, а братята му - под постоянно наблюдение. Голямата част от китайския народ такт и не научи за наградата. Правителството призова чуждите посланици да бойкотират церемонията с обяснението, че всеки има избор между това да е „истински приятел на Китай или да подпомага устоите на държавата, като се меси във вътрешните й работи”, и заплаши, че „който направи грешния избор, ще бъде наказан”. За щастие Европа и Америка направиха „грешния” избор, докато представителите на шест държави: Русия, Казахстан, Куба, Виетнам, Филипините и Индонезия, всичките със съмнителен принос към човешките права, заложиха на истинското приятелство с китайския народ.

Британското списание *The Economist* защитава тезата, че масовото изкупуване на западни концерни (като „Волво”) от китайски държавни фирми не представлява опасност. Свободните пари, които Китай има в изобилие, биха съживили загъналите в проблеми западни икономики. Нещо повече, според някои анализатори, променяйки икономическите интереси на Китай, такива изкупувания ще доведат до либерализация в страната. Тезата поражда с теоретич-

Никола Пенеф
 nikola@nicodile.eu

” Замисляне за
 това как бъ-
 дещото господство
 на Китай да бъде
 направено по-при-
 емливо ще спести
 много неприятности

ната си мъдрост и практическата си наивност. Русия изкупи западни фирми, забогатя и търгува с Европа. Но вместо да се демократизира, напълно задуши правата на големи групи хора. Днес с едно завъртане на газовите кранчета Русия може да предизвика хаос в цяла Европа и съответно получава твърде малко критика. По подобен начин трудно е да си представим, че Китайската народна република (КНР) ще се занимава с демократизация, докато е в силната позиция в започващата валутна война със западните си дъжници. Напротив, Пекин ще има все по-малко пречки да води външна политика в противоречие с интересите на Европа и Америка - например подкрепяйки държави като Иран и Северна Корея.

Гражданите на Европа и Америка имат поне две големи причини да настояват за повече политически натиск за човешките права в Китай. Първата е чисто морална - да се мълчи в случаи като този на Лю Сябо е отстъпление от основни принципи. Втората е егоистична. Днес „престъпници” като Сябо заплашват целостта на китайската държава, но утре може съвсем чуждоземни престъпници да заплашват световното икономическо господство и наказанията на г-н Цуй може да добият съвсем реални очертания. Затова освен краткосрочния икономически интерес в отношенията с Китай Западът трябва да гледа и в перспектива. Едно замисляне за това как бъдещото световно господство на Китай да бъде направено по-приемливо ще спести много неприятности в бъдеще. Подкрепата за наградата на Лю Сябо е едно малко, но добро начало. □

Число на деня

26.5

► процента намаляват изгадените разрешителни за строеж в България през третото тримесечие на годишна база

3% отстъпка при покупки Без първоначална такса за новоиздадени карти

Само до края
 на декември

Кангуамствайте сега.
www.americanexpress.bg

Postbank

Член на Eurobank EFG Груп

American Express® –
 кредитната карта с повече
 предимства.

Моят живот. Моята карта.

Сума в размер на отстъпката се предоставя автоматично по кредитната карта и се отразява в месечното извлечение за м. януари 2011 г., само в случай, че клиентът няма просрочени задължения по картата към 7.1.2011 г. Отстъпката не се прилага за трансакции теглене на пари в брой на банкомат и на ПОС в банков клон. Отстъпката се прилага върху стойността на покупките, получена след приспадане на други приложими отстъпки по картата. Одобрените клиенти, кандидатствали за карта при условията на промоцията в периода 1.11 - 30.12.2010 г., не дължат такса за отпускане на кредит.

Смелост, хаос и много имоти

Първата решителна и сериозна реформа на правителството за преобразуването на БАН поражда още повече въпроси

Българската академия на науките ще бъде закрыта или разформирована. Готви се нов закон на тъмно. Научните институти ще бъдат прикрепени към министерства и/или към висши училища. Имотите на академията ще бъдат приватизирани.

Това са само част от идеите за съдбата на БАН. Някои от тях, като тези за децентрализирането на институти, не са никак лоши, дори дават перспективи за развитие на науката. Говорят за воля на правителството за сериозна реформа. Други, като тази за приватизирането на имотите на академията, са спорни, противоречиви, навеждат на мисълта за тайни намерения на управляващите.

Големият въпрос обаче е как идеите ще бъдат осъществени на практика и как ще бъдат финансово обезпечени. Според проектобюджета за следващата година на БАН в сегашния ѝ вид се полагат 59 млн. лв. Какво ще се случи обаче, ако промените в закона за академията влязат в сила - тези пари ще бъдат раз-

Елена Петкова
elena.petkova@pari.bg

хвърляни заедно с институти, или ще се гласува нов бюджет на БАН? Засега отговор няма.

Законът (в сянка)

Идеи много. Какво всъщност предвижда проектозаконът за БАН? Вестник „Пари“ разполага с един негов вариант от юни. Той в момента подлежи на промени. В него ясно е написано, че научните институти стават „второстепенни разпоредители на бюджетни кредити към министерството на образованието“. Това на практика означава, че те се отделят от централното ръководство на академията и ще се подчиняват на просветното ведомство. Централата пък ще осъществява само „методично

ръководство“ на институти. Те ще имат самостоятелни бюджети, които ще се формират от държавна субсидия, приходи от договори за изследователски проекти, приходи от реализация на интелектуални проекти и от дарения и завещания. В новия чл. 12 се казва още, че държавната субсидия на институти ще се определя на основата на 4-годишна програма за научноизследователска дейност. Каква ще е тя, тепърва ще се уточнява, защото засега това не е разписано в проектозакона.

Всеки институт ще сформира собствени общи събрания, които ще избират директорите. Тоест и това правомощие на централното ръководство се отнема.

Никъде в проектозакона, с който разполагаме, не се казва, че институти ще бъдат насилствено присъединени към университетите, но е записано следното: „научните институти може да създават трайни обединения с висши училища, други научни институти и организации, което се

подпомага от държавата, включително чрез предоставяне на допълнително финансиране“. Накратко казано, който иска повече пари, ще създава обединения с университети.

„БАН не се разформирова и не се закрива. Целта на промените не е да се пестят средства, а да се създадат предпоставки за ефективно управление на бюджетните пари и усвояване на финанси от европейски проекти“,

каза просветният министър Сергей Игнатов пред в. „Пари“.

„Игнатов трябва да бъде силно подкрепен, защото идеите му са правилни“, твърдо зад него застава бившият министър на образованието Даниел Вълчев. Според него обаче изпълнението на идеите ще срещне проблеми, защото от правно-техническа гледна точка проектозаконът не е сглобен правилно и „ще е

цяло чудо, ако проработи“.

Имоти под прицел

В проектозакона от юни ясно е подчертано, че не само имотите на БАН, но апаратурата и машините на институти стават „публична държавна собственост“. С тях ще имат право да се разпоредят общите събрания на учените, тоест да ги стопанисват. Както е записано и в стария закон, те ще се отчуждават само

Цитат

„Идеите, които чувам за промени в закона за БАН, са червени спекулации. Знам кой ги пуска

Веселин Методиев, председател на Института за социални изследвания

Игнатов трябва да бъде силно подкрепен

На мен не ми е известно в академията да е имало съществена реформа. Това, което се прави от 1990 г. насам, е непрестанно съкращаване на щатове. Дянков е прав в едно - парите за наука в България не се използват достатъчно ефективно. Той обаче греша в друго - разглежда БАН като човешкия организъм, в който, оставен да гладува, умират първо слабите клетки. Аз обаче смятам, че при организъм като БАН ще наблюдаваме обратния ефект. Здравите клетки първи ще напуснат организма, младите и талантливи учени има къде да отидат. Най-накрая ще остане само ръководството, което ще си се избира помежду си, докато навърши преклонна възраст. Промената там трябва да засегне начина на функциониране на науката в България. В света има два модела - университетска и ака-

Даниел Вълчев, бивш министър на образованието и науката

„От правно-техническа гледна точка те направиха закона толкова мърляв, че цяло чудо ще е, ако проработи. Идеите обаче са правилни

демична наука. Те вървят заедно. Не е правилно да се дава приоритет само на едното или на другото. Голяма част от университетите у нас не произвеждат никаква наука. Ако погледнем международните наукометрични данни, ще видим, че силна наука има в Софийския университет, Медицинския университет в София и в още един медицински университет, в Техническия университет и в ХТМУ. И в БАН е така - на международно равнище има около десетина института, където има много силна наука.

Клуб на знатните в науката трябва да има, защото има много заслужили хора в България. Националният научен център обаче трябва да се ръководи от държавата, както е във Франция. Там има институти, които се финансират приоритетно,

другите също се развиват, но с по-малко средства. Ние какво правим? Даваме едни 100 млн. лв. на БАН и им казваме да се оправят сами. Трябва да има ясна държавна политика какво ще развиваме приоритетно.

Не мисля, че възвръщаемостта на научните изследвания е най-големият проблем на науката ни. По-скоро проблем е, че нашата наука е много бюрократизирана. Например аз съм на 48 години и хора като мен трябва да са създали школа в науката, а в БАН учени на моята възраст се считат за млади учени. Така че Игнатов трябва да бъде много силно подкрепен за промените в закона за БАН. За съжаление от правно-техническа гледна точка те го направиха толкова мърляв, че цяло чудо ще е, ако проработи. Идеите обаче са правилни. П

Равносметка Какво ще се промени в закона за БАН

- ▶ БАН не се разформирова и не се закрива.
- ▶ Променят се управлението на финансите и мениджмънтът.
- ▶ Академиците член-кореспондентите и звената към тях ще имат самостоятелен бюджет.
- ▶ Всички институти също ще имат самостоятелен бюджет - пряко от държавата чрез МОМН. По този начин:
 1. Премахва се посредничеството на Централното управление при управлението на финансите.
 2. Създават се предпоставки за по-лесно и по-бързо усвояване на европейските средства.
- ▶ Променят се и функциите на Общото събрание на БАН. То ще се състои от всички академици и член-кореспонденти, които ще избират своя председател.
- ▶ Институтите ще имат свое Общо събрание, научни съвети и директор.

▶ **Научните институти на БАН най-вероятно ще бъдат децентрализирани**

Искаме да направим реформата заедно с правителството

Спомням си заявленията на министър Симеон Дянков две години преди да стане министър на финансите. В две интервюта той повтаря една и съща теза, а именно че БАН трябва да бъде закрыта, че нейните имоти трябва да бъдат продадени. Той дори беше направил конкретна оценка на имотите на БАН. Според него те струват 250 млн. USD. Затова искаме депутатите да го попитат защо още тогава е заявил публично тези си намерения, за които сме свидетели, че реализира сега.

Ако Българската академия на науките се разформирова, то това ще е посегателство на самочувствието и националната идентичност на България. Навсякъде по света наука се прави на три места - в научноизследователски центрове, каквато е БАН, в университетите и в звена за научни изследвания към ведомствата и корпорациите, т.нар. фирмена наука. Съотношението е следното: 1/3 от науката се прави в научните центрове, 1/3

Ст. н. с. **Igni Stefan Hadjimogorov**, главен научен секретар на БАН

” **Съотношението е следното: 1/3 от науката се прави в научните центрове, 1/3 в университетите и 1/3 в корпорациите**

в университетите и 1/3 в корпорациите. Никъде не е казано, че създаването на наука трябва да се съсредоточи само в академията на науките или само в университетите. Навсякъде има съчетание между трите вида изследвания в трите типа организации. Никой не говори, че трябва да има развитие на единия тип за сметка на другия у нас. Напротив. Искаме прозрачност на действията на правителството.

Финансовото министерство още не ни е изпратило финансов мениджър. Имахме среща с министър Дянков в началото на юни. Тогава ние му връчихме нашето виждане за функциите на финансов мениджър. Тогава той се съгласи с нас. Оттам нататък пълно мълчание. Реформата трябва да се направи съвместно с нас и правителството. Трябва да седнем и да обсъдим заедно основните приоритети на науката, какъв да бъде видът на лабораториите, които ще ги извършават. Всичките ни опити да говорим се оказаха безуспешни. **II**

с решение на Народното събрание. Ето тук възникват много въпроси. Ако този член 10 от новия закон не се премахне, опасенията на ръководството на академията ще се сбъднат. Въпреки че в закона е подчертано, че тези имоти може да се използват само за нуждите на научната дейност, те пак може да бъдат отнети от академията. С тях ще може да се разпоредят и държавата. Зам.-председателят на

образователната комисия в парламента Алиосман Имамов от ДПС предупреди, че идеите на правителството да решава фискалните си проблеми с продажбата на апетитни имоти на академията няма да бъдат подкрепени от опозицията. Според оценка от преди две години имотите струват 2.5 млрд. лв. Според изчисленията на финансовия министър Дянков имотите на БАН са на стойност около 250 млн. USD.

Битката обаче не е само за имотите на академията, а за начина, по който да функционира науката ни в бъдеще. Реформи трябва да има. Те обаче трябва да бъдат направени разумно и цялостно, а не на парче. Това е въпрос и на политическа воля. Факт обаче е, че това е първата решителна и достатъчно сериозна реформа, предприета от настоящето правителство. **II**

Няма да подкрепим приватизация на имотите на БАН

Досега в публичното пространство бяха пуснати две идеи, които щели да залегнат в закона - едната е разформироването на БАН и разхвърлянето на институтите към ведомствата и висши учебни заведения, а другата е да не се разформирова БАН, а само да се промени начинът на финансиране на академията. В комисията досега не сме видели категорична идея. Не знаем какви са намеренията на управляващите засега.

Аз смятам, че БАН се нуждае от реформа в посока на повишаване на ефективността на държавните средства, които получава системата. Всички реформи в тази посока ние ще подкрепим. Те трябва да засилят наукоемкостта на българското производство, да увеличат финан-

Алиосман Имамов, зам.-председател на комисията по образование, наука, въпросите на децата, младежта и спорта, ДПС

” **Не е правилно държавата да решава фискалните си проблеми с продажбата на апетитните имоти на някои от институтите от БАН**

сирането, като постигнат висока възвръщаемост на научните изследвания. В тези посоки очакваме да бъдат реформите. Ако наистина са такива, ние бихме ги подкрепили.

Идеи, които са свързани с евентуално приватизиране на материално-техническата база на БАН, няма да подкрепим, защото тя трябва да върви заедно с институтите, каквото и решение да вземат управляващите за тях. Тази материално-техническа база принадлежи на институтите и те трябва да се разпоредят с нея. Не е правилно държавата да решава фискалните си проблеми с продажбата на апетитните имоти на някои от институтите от БАН. Очакваме готов текст в близките една-две седмици. **II**

FRANCHISING
EXPO
2010
expo.franchising.bg

Изложение за нов бизнес

Франчайзингът е най-успешният бизнес модел на съвременния свят. Той позволява на всеки да започне веднага собствен бизнес, като ползва доказал се бизнес модел и марка. Франчайзингът превръща малкия бизнес в голям! Без него McDonald's щеше да си остане едно кафе в Сан Бернардино, а KFC - лавка на бензиностанцията в Корбин, Тексас. В момента 41% от всички продажби на гребно в САЩ се реализират от франчайз обекти. Прогнозата е, че през 2035 г. над 50% от всички продукти и услуги в световен мащаб ще се продават чрез франчайзинг. Входът за изложението е безплатен. Регистрирайте се за конференцията "Франчайзинг бизнес" на expo.franchising.bg.

26 -27 НОЕМВРИ, НДК

ГЕНЕРАЛЕН СПОНСОР **SUBWAY**

конференция "Франчайзинг бизнес в България"

Административните пречки пред бизнеса се увеличават

Световната банка посъветва България да оптимизира регулациите, които губят време и пари на фирмите

Административните пречки пред фирмите се увеличават, вместо да намаляват. Причината е, че нормативно определените регулации намаляват, но в същото време регулациите от типа на лицензи, разрешителни и т.н. постоянно се множат. Нарастват и таксите, които бизнесът изплаща по тези регулации. От тази тенденция се оплакаха представители на бизнеса по време на представянето на доклад на Световната банка за бизнес регулациите в България. Така според компаниите регулациите на хартия може би намаляват, но де факто се увеличават, като допълнителен тласък им дават бюрократичните изисквания на Европейския съюз.

Какво мъчи бизнеса

Липсата на електронни услуги и онлайн правителство също бе посочено като спънка за бизнеса редом с бавните и непрозрачни процедури. Особен проблем за фирмите е и принципът на мълчаливия отказ, който властва в администрацията. Въпреки че законът предвижда мълчанието да е равнозначно на одобрение, реално това не се спазва.

Примери за скрита данъчна тежест пък посочи председателят на Българската търговско-промишлена палата Цветан Симеонов. Той подчерта, че значителни суми, събирани от бизнеса за определени регулации - например за Търговския регистър, отиват директно в държавния бюджет, вместо да се върнат при компаниите под формата на по-добри услуги.

51

► място в света по отношение на условията за правене на бизнес заема България, което я нарежда в горната третина на класацията. В сравнение с гържбите от ЕС обаче страната ни е на незабвното 19-то място от общо 27

Неработещият закон

Според доклада на Световната банка, озаглавен "По-добро регулиране за по-висок растеж", бизнес процесите у нас се бавят предимно на общинско ниво. Местните власти не прилагат правилно законодателството, няма възможност за електронно подаване на документи, няма публични регистри с всички такси и "ръката на държавата се намесва в стопанската дейност".

Икономическият министър Трайчо Трайков призна, че законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, познат повече с култовата абревиатура ЗОАРАКСД, не работи. Дори напротив - от създаването на закона през 2004 г. досега се наблюдава между 40 и 70% увеличаване на административната тежест, особено в общините.

Да вместо не

Особен проблем за бизнес организациите е фактът, че принципът на мълчаливото съгласие, който съществува в този закон, реално не се

► Зам.-председателят на БСК Камен Колев (вляво) и постоянният представител на Световната банка у нас Маркус Репник (вдясно)

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

прилага, тъй като в твърде много специални регулации е посочено изрично, че действия принципът на мълчаливия отказ. Така ако администрацията не каже категорично "да" на определено искане, мълчание-

то й се счита за отказ." По наши данни мълчаливото "да" важи само в 6 случая, докато мълчаливото "не" - в 26", каза Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал в България. От другата страна обаче

беше кметът на Кюстендил Петър Паунов, който обясни, че докато не се постигне истинска децентрализация за местната власт, не може да се говори за съществени промени в тази насока. "Администрацията

е претрупана, а някои искания са дори опасни. Ако одобряваме мълчаливо, без да имаме време да разгледаме подробно документите, би станал истински хаос", каза той.

Ани Когжаванова

Анализ

Бизнесът губи над 10% от времето си за регулации

► Фирмите у нас губят над 10% от времето си за справяне с най-различни

регламенти, се казва в доклада на Световната банка. В новите гържавни членки на ЕС като Естония и Словакия например този процент е по-нисък - 7 на сто.

► Трябва да се наблегне на онлайн услугите, да се създадат онлайн регистри

на регулациите и таксите, както и да се намалят самите гържавни такси, пише в доклада. Според експертите в някои случаи гържавните такси са абсурдно високи и сериозно вредят на конкуренцията, действайки като пречка пред навлизането на

фирми на пазара.

► През последните няколко години България значително е намалила административната и регулаторната тежест за бизнеса, но все още е под средното ниво за останалите гържавни членки на ЕС, обобщава докладът.

Лицензионните режими растат и затрудняват бизнеса

Регулациите намаляват, но само нормативно определените, докато останалите като лицензи, разрешителни и т.н. растат прогресивно. Някои са наложени от държавата, други от Европа. Те обаче са в тежест на бизнеса, а от друга страна, са и предпоставка за корупция. Хубаво е да се помисли за смекчаването им.

ЗОАРАКСД е добър закон, само че не работи, особено в общините. Не работи принципът

Камен Колев, зам.-председател на Българската стопанска камара

на мълчаливото одобрение, който е много важен, и това трябва да се промени. Освен това никой не желае да поеме

” Лицензите, разрешителните и други регулации са в тежест на бизнеса, а от друга страна, са и предпоставка за корупция

отговорността за безкрайното бавене на документацията, което толкова много пречи на предприемачите.

Борбата с администрацията е не по-лека от тази с корупцията

Облекчаването на регулациите е скрито оръжие за растеж. Само че изоставяме, защото напоследък правителството има други приоритети и донякъде е разбираемо, но трябва да се знае, че борбата с администрацията е не по-лека от тази с корупцията.

Имаме добри практики, например преди подавахме финансови отчети на три места, а сега на две. Нека обаче докараме нещата до само едно място и държавната администрация да обменя информация между

Васил Велев, Асоциация на индустриалния капитал в България

структурите си. Задават се обаче и нови проблеми, които бих искал да посоча. Промените в Търговския закон и Търговския регистър изискват от компаниите

” Задават се и нови проблеми, които бих искал да посоча - промените в Търговския закон и Търговския регистър

да публикуват още един документ с всички лични данни на акционерите в тях. Това е и крачка назад по отношение на броя изискуеми документи, а и е опасно.

КРС прехвърля административните си услуги в интернет

Новата система ще позволи подаване на документи, получаване на разрешителни, електронни плащания и дори онлайн изпити

Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) съобщи, че успешно е завършила проект за нова информационна система за онлайн обслужване на фирми и граждани, която ще даде възможност за ползване на 39 административни услуги за онлайн общуване. Проектът е съфинансиран от Европейския съюз и от Европейския социален фонд в рамките на Оперативна програма "Административен капацитет" и е в размер на над 740 хил. лв. Системата ще позволи включването на българския телекомуникационен регулатор към европейското електронно управление, смятат от КРС.

Успешен проект

Интернет базираната система би трябвало да улесни достъпа до информационните бази на регулатора, като позволи подаване на заявления и стартиране на процедури по електронен път. За целта ще е необходим електронен подпис, като вариантът за извършване на услуги на хартиен носител също остава. За пръв път в България секторен регулатор ще предоставя едновременно възможности за ползване на 39 услуги за онлайн административно обслужване, похвалиха се от комисията. Системата е създадена за около десет месеца от компанията "Технологика".

Прогнози за растеж

"България е остров на стабилността поради добрата си бизнес среда, а тя не се изразява единствено в по-ниски данъци, а и в подобни инициативи като този много успешен проект", каза Боряна Пенчева, заместник-министър в Министерството на финансите. Тя прогнозира, че България продължава да върви към ускорен икономически растеж. ОПАК е една от най-успешните оперативни програми с над 50 на сто разплатени средства от договорените, подчерта още Пенчева. Тя припомни, че вече е одобрена Индикативната годишна работна програма на ОПАК за 2011 г. В нея по приоритета "Качествено административно обслужване и развитие на електронното управление" са предвидени четири процедури на обща стойност 35 млн. лв. Процедурите са предназначени за приходните администрации, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на правосъдието, Министерския съ-

► Порталът за предоставяне на онлайн услуги на КРС ще стартира в началото на следващата година, след като получи лиценз от Министерството на транспорта, обясни зам. транспортният министър Първан Русинов

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Компоненти Как ще работи системата

► Системата "Лицензи и регистри" ще се състои от два основни компонента: публично достъпен сайт и вътрешната оперативна система, между които е осигурена пълна координация, уверяват

от комисията.
► Публично достъпният сайт се състои от портал за електронно подаване на заявления и уведомятия, както и от част с публични регистри.
► Този сайт ще позволява регистрация и оторизация на потребители, след което те ще могат да обработват и да контролират по електронен път

подаваните към КРС документи.
► Порталът ще има и offline приложение за попълване на заявления.
► Системата ще позволява бързи справки за въведените заявления и уведомятия от предприятията, както и възможност да се проследи процесът на обработване на документите от страна на КРС.

► Платформата ще предоставя и възможности за плащане на такси по електронен път.
► На нея ще има качен тарифен калкулатор, чрез който потребителите да пресмятат гължимите такси.
► Очакванията на КРС са въвеждането на информационната система значително да намали притока

на документи на хартиен носител към регулатора, както и да облекчи потребителите на административни услуги при взаимодействието им с комисията.
► Председателят на КРС г-р Веселин Божков заяви, че очаква действителните ефекти от този проект да си проличат най-късно до една година.

вет и към прокуратурата.

Е-правителство

Системата ще заработи тестово за бизнеса и гражданите от началото на 2011 г. чрез уебстраницата на КРС, а след сертифицирането от страна на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) ще бъде достъпна през страницата на българското електронно правителство egov.bg, за всички администрации, участващи в единната среда за обмен на документи. Така всички администрации, включени в проекта за е-правителство, ще черпят данни от информационната система на КРС. Проектът цели да намали административната тежест за бизнеса, както и да създаде инструменти, улесняващи комуникацията с регулатора, каза Първан Русинов, заместник-министър в МТИТС с ресор информационни технологии и съобщенията. Предстои изграждането на такива системи и в други администрации.

Пламен Димитров

740

► хил. лв. струва създаването на системата за онлайн услуги на КРС

39

► услуги ще бъдат извършвани през интернет вместо чрез разходки на място и купуща хартии

Пари

Вестник "Пари" търси:

- **Икономически редактор**
- **Икономически репортер**

Ако проявявате интерес, моля, изпратете автобиография и кратко мотивационно писмо (не по-дълго от 1/2 страница).

За контакти job@pari.bg

Общините искат да контролират рециклирането

Столична община ще прецизира договорите си с оползотворяващите организации

Общините да имат думата при издаване на разрешителните за оползотворяващите организации да проверяват работата им и да одитират докладите, с които те отчитат извършената дейност. Това са част от промените в Закона за управление на отпадъците, които ще предложи работна група, в която участват представители на общините и екоминистерството, събщи заместник-кметът на София по екологията Мария Бояджийска. Те ще бъдат предложени на екоминистерството до края на годината. Сега проверките по работата на оползотворяващите организации се правят от регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ). Организацията обаче сключват договори за дейността си с общините, като те обаче не им плащат нищо, защото дейността се финансира от членовете на организациите.

Повече контрол

Според Бояджийска общините трябва да имат възможности да контролират работата на оползотворяващите организации, защото по закон сега нямат такива права. "Проверките трябва да се правят от съвместни екипи между представител на общината и на РИОСВ", обясни Бояджийска пред екокомисията на Столичния общински съвет. Трябва да се проверяват инсталациите за сепариране, чия собственост са, да се инспектират площадките, на които те работят, произходът на боклука, документите, в които се описва какви количества са дадени за рециклиране, дали наистина са предадени за това и т. н. Сега всичко това се прове-

Изискване

Топлофикация-София да работи с гориво от боклуци

► Софийският завод за боклук трябва да произвежда не само гориво за циментовите заводи, но и за топлофикационните дружества.

► Това е мнението на експертите от Еурокомисията, която още не е одобрила проекта и не е отпуснала финансирането за него.

► Производството на гориво за заводите и за топлофикациите било заложено в идейния проект за завода, но трябвало да го има и в работния. Общината ще прави проучване как може в столичната "Топлофикация" да се направи инсталация, която да изгаря това гориво.

► Средства за това били предвидени в бюджета за следващата година. Целта била 20% от ползваното гориво в "Топлофикация-София" да са от завода за отпа-

дъците. Според Бояджийска общините трябва да имат възможности да контролират работата на оползотворяващите организации, защото по закон сега нямат такива права. "Проверките трябва да се правят от съвместни екипи между представител на общината и на РИОСВ", обясни Бояджийска пред екокомисията на Столичния общински съвет. Трябва да се проверяват инсталациите за сепариране, чия собственост са, да се инспектират площадките, на които те работят, произходът на боклука, документите, в които се описва какви количества са дадени за рециклиране, дали наистина са предадени за това и т. н. Сега всичко това се прове-

рява от съответната РИОСВ. Според Бояджийска, когато две организации ползват една сепарираща инсталация, те трябва да докажат, че капацитетът ѝ е достатъчен, за да ги обслужва, и че тя сепарира декларираното от тях количество смет.

Освен това общините трябва или да участват в управлението на оползотворяващите организации, или да имат думата при издаването на лицензите им, твърди заместник-кме-

► Заместник-кметът на София Мария Бояджийска каза, че договорите на общината с оползотворяващите организации ще бъдат променени

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

тът на столицата. Според Мария Бояджийска общините трябва да одитират и докладите за извършената дейност на организациите на тяхна територия. "Така те ще бъдат зависими и работата им ще се оценява от общините, в които работят", мотивира се Мария Бояджийска. Според нея договорите на Столичната община с 4-те оползотворяващи организации - "Екопак", "Екобулпак", "Репак" и "Булекопак", трябва да се

прецизират, като се опише с какъв вид машини ще се събират боклуците, колко често ще се събират - за всеки район поотделно. От общината не са доволни от работата на "Булекопак" в "Младост" и "Люлин". Бояджийска обаче призна, че трябва да се определят и критерии и схеми, по които да се разполагат определен брой кофи за разделно събиране на отпадъци. "Това не трябва да се прави произволно, а съобразено с броя

жители на дадена територия и типа застрояване", обясни Бояджийска.

Проблемите

Проблемите, които пречат на ефективното разделно събиране на отпадъците, са много. Най-големият е липсата на мотивация у българите, фактът, че се изхвърлят опаковки и при битовите отпадъци, клошарите, които крадат боклука от цветните контейнери, невъзможността общините да контролират процеса, както

и че в България няма регионални цели за рециклиране. "Министерството на околната среда и водите трябва да разработи цели за всеки от регионите - какви количества трябва да се депонират, да се рециклират и т. н.", обясни Мария Бояджийска. Според нея трябва така да зависи от количеството изхвърлен отпадък, т. е. домакинствата да плащат за това, което изхвърлят, както е в държави от Западна Европа.

Красимира Янева

Парламентът узакони прехвърлянето на 340 млн. лв. от НЗОК към здравното министерство

► Предложението на Ваньо Шарков и Мартин Димитров от Синята коалиция за промени в Закона за здравното осигуряване бе прието на второ четене

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Идеята беше да не се трупат резерв

На второ четене в парламентарната депутати приеха промените в Закона за здравното осигуряване, които гласят, че всички пари, събрани от НЗОК през годината, ще се изразходват за здраве. Те бяха предложени от Ваньо Шарков и Мартин Димитров от Синята коалиция.

С измененията в закона обаче не се направи ясна разлика между средства за здравноосигурени граждани и такива за здравеопазване като цяло. Така депутатите узакониха прехвърлянето на 340 млн. лв. от бюджета на здравната каса към бюджета

на здравното министерство. С тези пари на здравноосигурените граждани ще се лекуват и такива, които не си плащат редовно вноските. В момента прерогатив на здравното министерство е финансовото гарантиране на лечение на социално слаби, както и на хора с редки и тежки заболявания. С прехвърлянето на тези 340 млн. лв. от бюджета на НЗОК понятията здравноосигурен и здравно неосигурен пациент се размиват.

Идеята

Идеята на Синята коалиция беше да престане трупането на резерв на НЗОК в БНБ. До момента той е 1.4 млн.

лв., които на практика са блокирани и не се изразходват по предназначение. Според някои депутати тези пари се използват, за да се крепи дефицита.

Повече средства за здравеопазване

Около 3.05 млрд. лв. се предвижда да бъде бюджетът, отделен за здравеопазване. Средствата са повече, отколкото през тази миналата година. Разпределението обаче не съответства на здравноосигурителния модел. От предвидените 2.6 млн. лв. бюджет на НЗОК в касата ще останат само около 2.2 млрд. лв., защото 340 млн. ще бъдат прехвърлени

към здравното министерство. Неговият бюджет през 2010 г. беше 570 млн. лв., а благодарение на трансфера те ще бъдат 790 млн. лв. през 2011 г. В същото време здравното министерство започва поетапно прехвърляне на финансирането на лекарства за онкоболни, трансплантирани и хора с други тежки заболявания към НЗОК. Годишно тяхното лечение струва около 144 млн. лв. Така бюджетът на касата намалява, но задълженията ѝ се увеличават. При министерството става обратното - парите се увеличават за сметка на задълженията, които поетапно намаляват.

Елена Петкова

Рагослава Димитрова

Регулирането на лобизма не е обсъждано в ГЕРБ и не е на дневен ред

В парламента не вярват идеята за регистър на лобистите да се реализира скоро

Идеята за регистър на лобистите в България, представена вчера от председателя на Народното събрание Цецка Цачева, изненада депутатите от ГЕРБ. В понеделник Цачева съобщи, че има готовност още преди края на годината да бъде създаден такъв регистър. Оказа се обаче, че мярката, целяща изсветляване на интересите в неправителствения сектор и в парламента, не е споменавана или обсъждана от представители на управляващата партия, показва проверка на в. „Пари“. Депутатите са чули за идеята тази седмица и имат диаметрално различни виждания как може да се реши проблемът - дали с регистър или със закон. Всички обаче са единодушни, че регистърът не може да бъде изготвен до края на годината.

Яйцето или кокошката

Основните разногласия са дали не е по-добре да бъде създаден първо закон за лобистите и едва след това да се върви към регистър. „Засега не сме обсъждали този въпрос. Правната комисия и без това е много заета със законопроектите за бюджета, изборния кодекс и т. н.“, коментира депутатът от ГЕРБ Ивайло Тошев. Той обаче не харесва идеята регистърът на лобистите да

се появи, без да има ясен регламент за функционирането му. „Първо трябва да има закон и въз основа на него да се направи регистърът“, коментира Тошев. Основното му притеснение е, че ако няма нормативна база, няма да са достатъчно ясни и правилата, които трябва да се спазват, както и санкциите при нарушаването им. Според него, преди да се прави какъвто и да било регистър, трябва да има сериозни дебати как да се организира дейността му.

Според колегата му Емил Радев тепърва трябва да се реши дали ще се следва моделът на САЩ, или този в повечето европейски държави.

В първия вариант дейността на лобистите се определя със закон. Във втория нормите са разписани в различни закони и периодично се публикуват списъци с лицата, които искат да изразяват мнението си по различни теми.

Радев обаче е на мнение, че е излишно да се бърза с нов закон и регистърът сам по себе си ще свърши работа. По думите му основната пречка е, че в България няма професия лобист и това ще затрудни създаването на такъв закон. Той призна, че има много въпроси за това кой би поддържал регистъра и колко би струвало създаването му в електронен вид.

Може ли да има депутати лобисти
Дискусии предизвиква и идеята на Цецка Цачева да

има два регистъра - един за депутатите и втори за представителите на гражданското общество. Според зам.-председателя на правната комисия от „Атака“ Явор Нотев трябва да се реши какви точно ще са правата на депутатите, попаднали в такъв регистър.

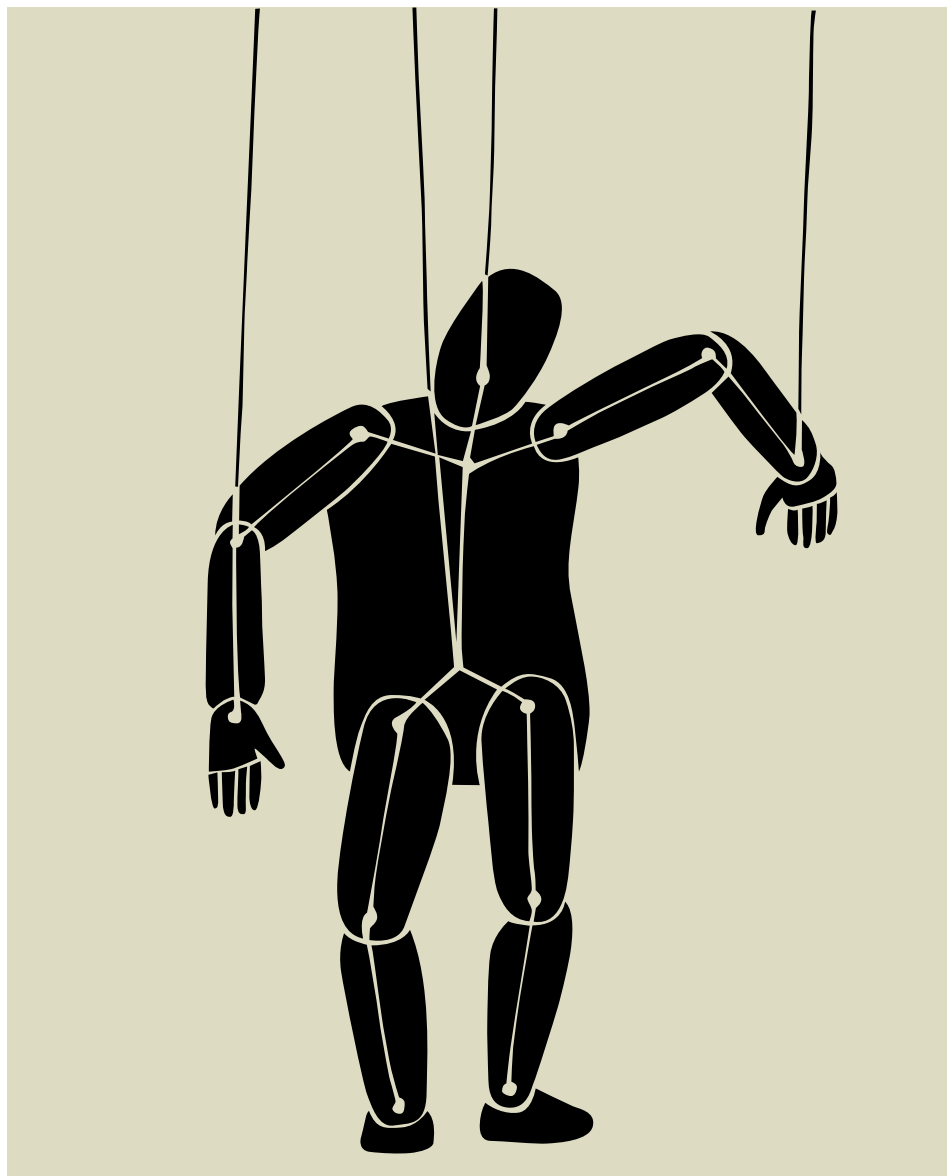
„Не е ясно дали депутатите, попаднали в един такъв позорен списък, няма да могат да се изкажат по определени теми, или пък точно те ще могат да се изкажат за или против дадена тема“, коментира той.

Политологът Огнян Минчев пък изобщо е против идеята членове на парламента да бъдат регистрирани като лобисти, защото това е конфликт на интереси.

Преувеличени срокове

Депутатите от правната комисия обаче са категорични, че няма как регистърът да бъде готов до края на есенната сесия на Народното събрание, както съобщи председателят на институцията. Това се очертава да бъде второто неизпълнено обещание на Цачева по проблема с лобистите. През юли тя обеща, че ще се работи по нов закон за лобизма, но впоследствие се отказа от идеята.

Една от причините за забавянето на регистъра е липсата на консенсус по темата. „Тази идея е съвсем нова и не е обсъждана. Не съм оптимист за бързо развитие по темата, защото не се приема еднозначно в

СНИМКА SHUTTERSTOCK

обществото“, категоричен е зам.-председателят на правната комисия Нотев. Заедно с това обаче де-

путатите припомнят, че до края на годината има други приоритети.

На първо място, трябва

да бъдат приети изборният кодекс и проектът за бюджета за 2011.

Дарина Кахраманова

„Регистърът на лобистите е позитивна идея. Целта е да се отразява реалното състояние на нещата и да се отреже възможността за нерегламентиран лобизъм. Не възприемам възможността депутат да е регистриран като лобист, защото той трябва да защитава обществен интерес. Това би бил тежък конфликт на интереси, който няма да може да бъде решен по никакъв начин

Огнян Минчев,
политолог

Пари

Deloitte. CSR

КОНКУРС

СОЦИАЛНО ОТГОВОРНА КОМПАНИЯ НА ГОДИНАТА

КАТЕГОРИИ

- СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ КЪМ СЛУЖИТЕЛИТЕ
- СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ КЪМ ОКОЛНАТА СРЕДА
- ЕТИЧНОСТ И ОТГОВОРНОСТ КЪМ ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ
- УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ С ДЪЛГОСРОЧЕН ОБЩЕСТВЕНОПОЛЕЗЕН ЕФЕКТ
- БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТ

ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА,
МОЛЯ ПОСЕТЕТЕ
EVENTS.PARI.BG

ЗА ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ ТЕЛ. 02/4395848, 4395 850 . NORA.KALIONSKA@PARI.BG

СЪС СЪДЕЙСТВО НА:

Postbank

Член на Eurobank EFG Груп

Взаимен обстрел засили напрежението между Северна и Южна Корея

Всяка от страните твърди, че другата е провокирала атаката

Северна и Южна Корея попаднаха в един от най-сериозните си сблъсъци от десетилетия насам, след като Корейската народнодемократична република (КНДР) вчера изстреля десетки артилерийски снаряди към един от граничните южнокорейски острови в Жълто море. В резултат на атаката загинаха двама морски пехотинци, двадесетина души бяха ранени, а около 60-70 жилища пострадаха. Сеул реагира незабавно, като отговори на огъня, а степента на тревога в страната беше повишена до най-високото ниво, предвидено за невоенно време. Островът се намира на около 3 км от спорната морска граница между двете държави и на него живеят около 1600 души.

Причина

Не стана ясно веднага каква е причината за обмена на огън, като Пхенян заяви, че не те са започнали атаката. Според източници на ВВС обстрелът е свързан със започналите в понеделник южнокорейски военни учения в района. Информацията беше потвърдена пред Reuters от военни от Южна Корея, които обаче подчертаха, че огънят не е бил насочен към КНДР, а на запад към морето. Сеул обяви акцията за провокация и заяви, че ще реагира незабавно на всякакви подобни действия в бъдеще. Пхенян отговори, че въпреки неколкостранните предупреждения Южна Корея е продължила с „дръзките си военни провокации“ да изстрелва снаряди в морската територия на КНДР.

Напрежение

Анализатори коментираха, че това е един от най-сериозните сблъсъци между двете държави след Корейската война, която приключи с примирие, а не с подписването на мирен договор през 1953 г. През последните десетилетия между двете страни периодично възникват погранични инциденти. Последният сблъсък обаче се случва в момент на повишено напрежение в региона. Лидерът на КНДР Ким Чен Ир е със силно разклатено здраве и се опитва да предаде поста на сина си. В края на миналата седмица пък Пхенян демонстрира пред американски учен новия си завод за обогатяване на уран. Това накара САЩ да отхвърлят възможността за възобновяване на прекратените преди две години шестстранни преговори за ядрено разоръжаване.

раха, че това е един от най-сериозните сблъсъци между двете държави след Корейската война, която приключи с примирие, а не с подписването на мирен договор през 1953 г. През последните десетилетия между двете страни периодично възникват погранични инциденти. Последният сблъсък обаче се случва в момент на повишено напрежение в региона. Лидерът на КНДР Ким Чен Ир е със силно разклатено здраве и се опитва да предаде поста на сина си. В края на миналата седмица пък Пхенян демонстрира пред американски учен новия си завод за обогатяване на уран. Това накара САЩ да отхвърлят възможността за възобновяване на прекратените преди две години шестстранни преговори за ядрено разоръжаване.

► Кълба пушек се извиха на южнокорейския остров, към който Пхенян изстреля десетки артилерийски снаряди

СНИМКА REUTERS

Следващият транш от заема за Гърция беше одобрен

Атина ще трябва да предприеме допълнителни мерки, за да може да изпълни ангажиментите си

Гърция трябва да положи „допълнителни усилия“, за да намали бюджетния си дефицит догодина. Това заявиха от мисията на Международния валутен фонд, Европейската комисия и Европейската централна банка, след като международните кредитори приключиха прегледа на икономическата програма на южната ни съседка.

Експертите одобриха отпускането на следващия транш от заема за Атина в размер на 9 млрд. EUR. Сумата е част от общия спасителен пакет на стойност 110 млрд. EUR.

► От вегомството на финансовия министър Георгиос Папаконстантиноу в понеделник обявиха, че бюджетният дефицит на Гърция за десетте месеца на 2010 г. е намалал с 30.2% от миналата година, но спада е по-малък от прогнозираните 32.2%

СНИМКА BLOOMBERG

Добре като цяло

Представителите на мисията обявиха, че като цяло правителството следва програмата си и икономиката трябва да започне да се възстановява през 2011 г. Те оцениха като „впечатляващи“ икономичните, направени от Гърция в

периода на дълбока рецесия. Страната обаче трябва да предприеме мерки „за разширяване на данъчната основа и за прекратяване на разточителното харчене“.

Прекалено много

Скорошната ревизия на

данните на Гърция за 2009 г., която разкри рекорден за Европа бюджетен дефицит от 15.4%, както и по-слабите приходи означават, че страната ще трябва да положи допълнителни усилия, за да изпълни заложената цел от 7.5% недостиг в хазната догодина, смятат експертите. Те настояват за подобряване на събираемостта на данъците, намаляване на разходите за здравеопазване и оръзване на средствата за губещите държавни предприятия, като железниците. Според представителите на мисията в тези компании работят повече хора от необходимото и в някои случаи получават прекалено големи заплати. Намаляването на служителите може да стане, като мястото на всеки пет доброволно напуснали служители се назначава само един, смятат от МВФ.

Германия ще остане без наборна армия

От средата на 2011 г. страната ще премине към доброволна военна служба

Германия ще премахне военната повинност от юли 2011 г. и ще премине към доброволна военна служба. Това обяви министърът на отбраната Карл-Теодор цу Гутенберг. Възможността за задължителна военна служба ще се запази в конституцията на страната, за да не се налага пренаписване на основния закон, но не се очаква тя да бъде въведена някога отново.

Мисии в чужбина

Числеността на германската армия ще намалее от 250 хил. в момента до около 185 хил. и ще се съсредоточи върху мисии в чужбина, каза Цу Гутенберг. Доброволците ще служат между 12 и 23 месеца, като ще могат да участват в чуждестранни

мисии, след като са минали шест месеца обучение. Във всеки един момент около 7 хил. германски военнорслужещи се намират в друга страна. Според правителството промените ще позволят броят им да нарасне докъм 10 хил.

Нагласи

Досега всички младежи в Германия подлежаха на военна служба, като тези от тях, които по морални или религиозни съображения не можеха да влязат във войската, се ангажираха с обществено полезна дейност.

Германия е една от малкото страни членки на НАТО, където военната служба е задължителна. Според социологическите проучвания военната повинност се подкрепя от повечето граждани на страната. Парламентът трябва да одобри реформата следващия месец.

НАЦИОНАЛЕН ТЕЛЕФОН ЗА ЗАВЕКИ
0 7001 7001
НА ЦЕНТА НА ЕДИН ГРАДСКИ ПОЗВОЛ

6000 НАСЕЛЕНИ МЕСТА
ВСИЧКИ КУРИЕРСКИ УСЛУГИ
ДО ВСЯКА ТОЧКА НА БЪЛГАРИЯ

НА ЕДНАКВО
НИСКА ЦЕНА

SPEEDY
SPEEDY DELIVERY SERVICE
РЕЧЕНО. СТОРНО.

ЕС натиска Ирландия да приеме бюджета си

Отлагането на фискалния план ще забави отпускането на международната помощ

Европейският съюз настоява Ирландия да приеме без отлагане бюджета си за следващата година, за да може да получи обещаното спасително финансиране. Реакцията беше провокирана от натиска върху премиера Брайън Кауън да подаде оставка и да се свикат предс-

рочни избори. Правителството държи бюджетът да се разгледа на 7 декември, както е планирано, преди да се поставя въпросът за нови избори. От опозицията обаче заплашват да не подкрепят документа, което поставя под въпрос приемането му.

Навреме

„Стабилността е важна“, посочи еврокомисарят по икономическите и паричните въпроси Оли Рен след среща

с ирландските евродепутати в Страсбург. „Нямаме позиция по въпроса за вътрешната демократична политика на Ирландия, но е много важно бюджетът да бъде приет навреме и навреме да приключим преговорите по програмата на ЕС и Международния валутен фонд“, добави той. Еwentуалното забавяне на бюджета почти със сигурност ще отложи във времето отпускането на първите средства от спасителната програма.

Четиригодишен план

Днес се очаква ирландското правителство да обяви 4-годишния си икономически план, който предвижда по-ниска минимална работна заплата, намаляване на социалните разходи и броя на служителите в държавния сектор, както и повишаване на данъците. Целта на мерките е да се свият бюджетните разходи с 6 млрд. EUR догодина и с 15 млрд. EUR до 2014 г.

Изкуството
да създаваш
възможности.

ALCOMET

www.alcomet.eu

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

Три компании станаха “Инвеститор клас А”

Държавата ще помага за изграждане на ВЕЦ, предприятие за слухови апарати и за метални изделия

Министърът на икономиката Трайчо Трайков връчи сертификати за инвестиции от клас А на 3 компании. Първата е “Нови енергии” ООД, която трябва да построи две ВЕЦ по поречието на р. Искър. Другата фирма е “Сентилион” ООД и ще изгражда предприятие за медицинска електроника в столичния район “Искър”, а последната - “Юпитер 05” ООД, ще прави завод за горещо цинкуване на метални изделия в пловдивското село Куклен. Последните сертификати за инвеститори от клас А бяха издадени в края на април тази година.

ВЕИ проектите

Проектът за изграждане на две ВЕЦ по поречието на р. Искър ще стартира през ноември 2011 г., а мощностите ще бъдат въведени в експлоатация през 2013 г. Стойността на проекта е 27.3 млн. лв. и се предвижда да бъдат наети 25 души, съобщиха от фирмата “Нови енергии”.

Първата ВЕЦ ще бъде в района на гара Елисейна и ще има мощност от 2990

кВт, каза управителят Иван Станимиров. Другата ще бъде до село Ребърково и ще е с мощност от 3550 кВт. Помощта, която компанията е поискала от държавата, е индивидуално административно обслужване и съкращаване на сроковете.

Водещ партньор с 60% във фирмата инвеститор е германската PCC DEG Renewables GmbH.

Слухови апарати

В столичния район “Искър” ще бъде построено предприятие за медицинска електроника. Инвеститор е компанията “Сентилион” ООД. Общата стойност на проекта е близо 16.5 млн. лв. и ще бъдат назначени 35 души. Той ще започне още през пролетта на 2011 г., а срокът за изпълнение е 1 година, каза Нина Горанова, прокурист на фирмата. Компанията има собствен парцел от 3400 кв. м, върху който ще се построи производствената база. “Надяваме се Столичната община да ни позволи да купим и един съседен парцел от около 300-400 кв. м”, допълни

тя. Компанията иска още индивидуално обслужване и съкращаване на административните срокове. “Сентилион” представя у нас австрийската MEDEL, която произвежда слухови апарати.

Метални изделия

Изграждането на предприятие за горещо цинкуване на метални изделия в пловдивското село Куклен вече е започнало. До година и половина проектът трябва да приключи, каза Николай Иванов, управител на “Юпитер 05”.

Стойността на инвестицията е 21.5 млн. лв. и ще бъдат разкрити 65 работни места. Компанията инвеститор е дъщерна на дружеството “Юпитер Холдинг”.

Николай Иванов е председател на Българската браншова асоциация “Пътна безопасност”. Наскоро оттам подариха маркировка с кристали “Сваровски”, поставени в боята на опасния завой по пътя Созопол - Приморско. Това струваше около 60 000 лв.

Дарина Кахраманова

► Министърът на икономиката Трайчо Трайков връчва сертификат за инвеститор клас А на управителя на “Нови енергии” Йорган Станимиров СНИМКА БОБИТОШЕВ

Лошите кредити нараснаха до 7 млрд. лева

Тенденцията за по-слаб ръст на проблемните кредити се обърна и през октомври увеличението е с 387.5 млн. лв.

Тенденцията за забавяне на растежа на проблемните заеми се обърна. След като два поредни месеца кредитите с просрочие намаляваха като абсолютна сума, в края на октомври отново има ръст. Лошите кредити достигнаха близо 7 млрд. лв. и делът им от всички отпуснати заеми вече е 17.55%, показва паричната статистика на Българската народна банка за октомври. Според bankerите поред-

ното влошаване се дължи основно на проблеми при няколко корпоративни заема.

Банките не са изненадани

Само за един месец кредитите с проблеми в обслужването са се увеличили с 387.5 млн. лв. През септември увеличението беше от 165 млн. лв., а през август от 198.1 млн. лв. Въпреки по-голямото увеличение обаче bankerите са на мнение, че системата остава стабилна, а това е епизодично явление. “Този ръст е толкова, колкото беше и през юли”, каза Виолина Маринова, главен изпълнителен директор на Банка ДСК. Тя коментира, че

подобриенето през август и септември най-вероятно се е дължало на продажба на кредити, а влошаването сега не е изненада. Продажбата на кредити е в основата и на раздвижването при бизнес кредитирането. В свой анализ експертите на Райфайзенбанк посочиха, че ръстът при корпоративните заеми, който се наблюдава в последните месеци, също се дължи на продадени кредити. Т. е. банките изкупуват обратно заеми, които са продали, с цел изчистване на финансовите си показатели.

Лошите не били лоши

“Тези лоши кредити са условно лоши, защото не значи, че ще доведат до

цялостно влошаване”, каза директорът на Пощенска банка Асен Ягодин. И bankerите, и икономистите подчертават, че много малка част от този дял ще бъде чиста загуба за банките, най-малкото защото кредитите в България са добре обезпечени. “Един кредит по презумпция се обезпечава за по-голяма сума, отколкото е той самият. Дори сега, когато ликвидността на активите е под въпрос, пак не може да се говори, че банките ще претърпят големи загуби”, обясни още Ягодин. Според него България е много далеч от прогнозите за дял на лошите кредити от 20%.

По думите на Ягодин по-голямото увеличение на не-

обслужваните заеми в края на октомври най-вероятно се дължи на влошаване на големи корпоративни кредити. И според Виолина Маринова причината се крие във фирменото кредитиране. Според данните на БНБ фирмените заеми са 60.5%, от всички или 4.204 млрд. лв.

Бизнес кредитите остават без промяна

При кредитирането също има разнопосочни сигнали. В края на октомври банките са отпуснали 31.485 млрд. лв. на бизнеса, като това е ръст от 2.2% на годишна база. Заемите за домакинствата обаче намаляват с 0.2% и достигат 18.981 млрд. лв. И в края на октомври

жилищните кредити отново са с най-голям ръст. Те са се увеличили с 3.7% на годишна база и достигат 8.608 млрд. лв.

Плахи надежди

Според bankerите по-сериозно раздвижване при кредитирането ще има, когато икономиката даде ясни сигнали за излизане от кризата. Тогава ще се подобрят и банковите портфейли. “Много се надявам, че добрият старт ще е скоро”, коментира Асен Ягодин. Той посочи, че това може да стане, ако през последните две тримесечия се наблюдава раздвижване и при вътрешното търсене, а не само при износа.

Рагослава Димитрова

Градският транспорт в София продава все по-малко билети

Нарастват само приходите от карти с преференциални условия, за които пла...

Повече продажби на абонаментни карти за дотирани пътници ще закърпят бюджета на „Центъра за градска мобилност“ – компанията, която управлява транспорта в столицата. Това показват данните на дружеството към деветмесечието на 2010 г. спрямо резултатите за миналите години.

Бизнес могел с намаления

Странно или не, но от данните личи, че трайно се увеличават приходите от пътуващите с намаления, за които се получават дотации. Тяхната продажба е с най-голям ръст в резултатите на компанията. За цялата 2009 г. те са били за 21 млн. лв., или по 5.25 млн. лв. на тримесечие. През 2010 г. само за деветте месеца до края на септември обаче сумата от тях вече е почти 20 млн. лв., което е по 6.5 млн. лв. на тримесечие.

Увеличението обхваща всички преференциални групи – и учениците, и пенсионерите, и хората с увреждания. Затова не е изненадващо, че според данните на „Центъра за градска мобилност“ непрекъснато намалява дялът на пътуващите, които плащат редовната цена на билети. От 16% от всичките превозени пътници през 2007 те намаляват до 13.6% за миналата година.

Билетите не са на мода

В същото време основният източник на приходи – продажбата на билети, остава на същото ниво като миналата година.

В края на септември 2010 г. „Центърът за градска мобилност“ има приходи от продадени билети за 43 млн. лв. За цялата минала година те са били 56 млн. лв. „Данните показват, че приходите ни по това перо в края на годината най-вероятно ще са подобни на тези от 2009 г., макар че по Коледа е нормално да има малък спад“, твърди Аврамов.

Данните на дружеството показват ясна тенденция на спад в приходите при продажба на билети с талони за 10 пътувания. Хората, които пътуват често, се ориентират към ползването на абонаментни карти. Повечето от тях са от новите електронни документи (виж карето).

Доболни от статуквото

Компанията очаква да приключи 2010 с резултати, по-

43

▶ млн. лв. са приходите от продадени билети за периода януари - септември 2010 г.

56

▶ млн. лв. са приходите от продадени билети за 2009 г.

20

▶ млн. лв. са приходите от продадени карти за преференциални пътувания за периода януари - септември 2010 г.

21

▶ млн. лв. са приходите от продадени карти за преференциални пътувания за 2009 г.

47

▶ хил. лв. са приходите от продадени комбинирани билети за наземен транспорт и метро за периода януари - септември 2010 г.

66

▶ хил. лв. са приходите от продадени комбинирани билети за наземен транспорт и метроя за 2009 г.

добни на отчетените през изминалата 2009 г. Това каза за в. „Пари“ Методи Аврамов, ръководител на икономическото направление в компанията. „Кризата не пожали и транспорт, затова трябва да сме доволни от тези резултати“, каза Аврамов.

Според отчета на общинското дружество за 2009 г.

„Центърът за градска мобилност“ е реализирал 98.5 млн. лв. приходи от продажби на билети и абонаментни карти. Почти толкова е и субсидията за превоз на пътници, които ползват намаления при ползване на градския транспорт в София. Тя идва по линия на държавния бюджет и отделно от бюджета на Софий-

ската община. За миналата година компанията излезе на печалба от 2.5 млн. лв.

Пътниците си отиват

Очакванията за запазване на резултатите през тази година се базират на прогнозите за превозени пътници. По думите на Аврамов предварителните

разчети към момента показват общ спад от около 3% в превозените пътници, затова и се очаква минимална разлика във финансовите резултати на компанията, сравнявани на месечна основа за 2010 спрямо миналата година. Окончателните данни обаче ще са ясни едва в края на текущата година.

Данните на „Центъра за градска мобилност“ показват, че през 2009 г. спадът в превозените пътници е бил доста по-голям – около 10%. Основна причина за понижението е общият спад на икономическата активност в столицата. По обясними причини са намалели главно пътуващите към работа.

ИЯ ЕТИ

Щат държавата и общината

Промяна Касовата бележка влезе в градския транспорт

► Наблизането на високите технологии води до увеличено ползване на хартия. Звучи абсурдно, нали? Но е факт. Поне за системата на градския транспорт в София. Доскоро гружеството не беше задължено да издава касови бележки при продажба на продуктите си, тъй като според нормативната уредба билетът и картата са хартиен носител, на който трайно е отбелязана цената на продажба. С въвеждането на електронните карти за пътуване обаче това се промени. Те са за многократно употреба и нямат сигнатура за цената. Затова „Центърът за градска мобилност“ вече издава задължително касов бон. „Това ни причини по-скоро някои организационни затруднения, но мисля, че всичко вече е наред“, обясни Методи Андреев. Самите касови апарати не са били купувани отделно, а са част от системата за електронна организация на пътуванията.

► Транспортът в столицата е превозил по-малко пътници и основната причина за това е намалялата икономическа активност заради кризата

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Градският транспорт днес превозва в пъти по-малко хора, отколкото пред 20 години например. Всичко това при условие, че по това време столицата е била с доста по-малко живеещи. Причината? Големият ръст в личните автомобили е едната. Другата е метрото. То в момента играе ролята

на конкуренция за наземния градски транспорт. В синергията между подземен и наземен транспорт обаче в общината виждат доста потенциал. Това показват и финансовите резултати. Най-големият ръст на приходите от продадени билети идва именно оттам.

Мирослав Иванов

Държавният дял в „Арсенал“ няма да бъде продаден през борсата

Машиностроителите питат министър Трайков ще се строи ли АЕЦ „Белене“, той им пожелава успех с други проекти

Скоро държавата ще продаде дела си в „Арсенал“-Казанлък и се надявам да се споразумеем за добра цена. Това съобщи министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков пред фирми от машиностроителната индустрия. Трайков не уточни каква ще бъде приватизацията - директна продажба чрез Агенцията за приватизация или чрез фондовата борса. Държавата държи 35.7% в казанлъшкия военен завод. Останалият дял е собственост на мениджърското дружество „Арсенал 2000“.

Особености на приватизацията

В средата на годината правителството създаде Българска консолидационна компания, която да поеме миноритарните дялове на държавата в различни компании, за да ги продава през борсата или съвместно с АП. Първоначално беше съобщено, че в БКК ще влязат миноритарните дялове от 55 дружества към Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ). Сред тях бе цитирано и казанлъшкото предприятие „Арсенал“. До момента няма информация дяловете на кои дружества официално вече са в капитала на БКК.

Най-вероятно продажбата на държавния дял в „Арсенал“ няма да е чрез борсата след неуспешния опит за подобно раздържавяване през 2005 г. Тогава АП спря централизиран публичен търг, на който държавата трябваше да изтъргува дела си при стартова цена 55 млн. лв. Мотивите за стопираната сделка бяха,

► Кризата е намалила с около 30% работните места в машиностроенето

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

че за дружествата от военнопромишления комплекс е необходимо купувачът да има пропуск за работа с класифицирана информация. При борсова приватизация нямало как да се осъществят контрол върху купувача.

Производството тръзва нагоре

Машиностроенето бележи впечатляващ растеж през последните месеци в сравнение с кризисната 2009 г., отчете браншовата камара, на чието общо събрание бе поканен министър Трайков. Данните за промишленото производство на машини и съоръжения показват ръст от 67% на годишна база. Над 80% е и ръстът на метални изделия. Тези ръстове основно се дължат на увеличаване износ. За деветте месеца на годината производството на машиностроителна продукция се е увеличило с 9% в сравнение със същия период на 2009 г. Все още обаче има фирми, които са в тежко положение, заяви Илия Келешев, председател на Българската машиностроителна камара.

Кризата е намалила с около 30% работните места и голяма част от съкратените работници няма да се върнат в компаниите, каза той.

Очаквания за големи проекти и обучени кадри

Ще се строи ли АЕЦ „Белене“? Този въпрос бе зададен на министър Трайков от машиностроителните фирми. Ако проектът не беше стопиран, сега за голяма част от машиностроителите в България нямаше да има криза, заяви Емил Райчев, изп. директор на „Бестехника“-Радомир. Фирмата има договор с „Атомстройекспорт“ за строителство на две огромни съоръжения за бъдещата централа, но той е замразен. Покрай този договор се очаквало да се отвори работа и за много други подизпълнители.

Проектът АЕЦ „Белене“ не е по-замразен от преди година и половина, заяви министър Трайков. Все още не е сертифициран от Агенцията за ядрено регулиране и не е ясно кой ще плати сметката, каза министърът.

Той пожела успех на машиностроителните ни компании в други проекти. И даде за пример Куба, която наскоро била посетена от делегация от МИЕТ. Оттам идвали предложения български компании да рехабилитират кубински векове.

Какво прави държавата, за да насочва повече млади хора да учат в техническите гимназии, попита Бойко Недялков, изп. директор на „Торготерм“-Кюстендил. Програмите и материалните бази в тях са много остарели. В същото време фирмите в машиностроенето внедряват модерни технологии, но дори и висшите учебни заведения изоставали в учебните си програми.

Министър Трайков посъветва фирмите да представят конкретни предложения за съвместни програми с вузовете, които да бъдат обсъдени с образователното министерство. Новият закон за иновационния фонд, който сега се пише, предвижда финансиране за сътрудничество между бизнеса и науката, съобщи Трайков.

Миля Кисьова

Доставчици на интернет и телевизия се обединиха в нова компания

Новосформираният телеком ще запази гъвкавост чрез самостоятелно развитие на всеки от членовете

Единадесет доставчици на интернет и телевизия се обединиха в нов национален оператор. Новото дружество е наречено „Български телеком и телевизия“ (БТТ).

Това е най-голямото обединение в телекомуникационния бранш, правено в страната, като целта е разширяване на бизнеса до постигане на пълно национално покритие, казват от новата компания.

► Новият телеком ще прегостава услуги на над 150 000 абоната

Гъвкавост

Компаниите основатели са „Нетуоркс България“, „Диджитал Комуникейшънс“, „Еском“, „Икон“,

„Телнет“, С.Т.В., „Балчикнет“, „Оптинет“, „Диана Кабел“ ТВ, „Пауърнет“ и „Бол БГ Изток“. За разлика от други сливания в

бранша, които завършват неблагоприятно, новата компания ще подпомага самостоятелното развитие на всеки от членовете, запазвайки гъвкавостта на регионалния мениджмънт, казват учредителите.

Собствена марка

Новият телеком ще предоставя услуги на над 150 000 абоната и ще притежава покритие на близо милион домакинства в страната. Компанията ще бъде алтернатива на съществуващите оператори в над 40 града и 110 населени места. Дружеството ще развива собствен бранд и ще работи за пускането на нови услуги, между които мобилна телефония и мобилен интернет.

Пламен Димитров

Франчайзите са се увеличили 4 пъти по време на кризата

Компаниите в България очакват между 200 и 400% ръст на продажбите през следващите 5 години

Франчайз пазарът в България продължава да се развива с ускорени темпове, а очакванията на фирмите са, че истинският бум тепърва предстои. Това показва проучване на консултантската компания franchising.bg сред 69 франчайзодателя и 241 франчайзополучателя. Към момента броят на франчайзите в България вече е 198, което е 4 пъти повече в сравнение с края на 2007 г. Обектите, които работят на принципа на франчайзинга, са 2954.

От друга страна, кризата не е пропуснала и франчайз бизнесите, като те отчитат спадове в оборота си от 10 до 35%. Факт е и че за първите 10 месеца на годината 7.6% от франчайзополучателите са отпаднали от бизнеса. Въпреки това обаче предприемачите са оптимисти за бъдещето си. Общо 54% от тях очакват между 2 и 4 пъти ръст на продажбите през франчайз за следващите 5 години.

Инвестиции и възвръщаемост

Времето за възвръщане на инвестицията, свързана със закупуване на права за развитие на бизнес, зависи от няколко фактора - сумата на първоначалната инвестиция, способностите на франчайзополучателя и усилията, които влага. „Вследствие кризата средният срок за възвръщане на инвестицията за стартиране на собствен бизнес чрез закупуване на франчайз се е увеличил от 17 на 26 месеца“, казва Светослав Билярски, управител на franchising.bg. Проучването показва, че 64% от фирмите твърдят, че техните вложения са се изплатили до края на първата година. Всъщност обяснението до голяма степен е свързано с факта, че има силен интерес към нискобюджетни франчайзи, които са свързани с инвестиция до 10 хил. лв. Пазарният анализ показва, че в момента средната цена за стартиране на франчайз бизнес е 51 хил. лв., което е

► Франчайзинг бизнес моделът има голям потенциал в България, но все още е слабо познат, смята управителят на консултантската компания franchising.bg Светослав Билярски (вдясно)

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

с 3000 лв. повече в сравнение с миналата година.

Кой се интересува

Повечето от кандидатите да започнат франчайз бизнес са действащи предприемачи, които искат да започнат нов бизнес или да стартират допълнителен. Около 42% са хората, които нямат бизнес опит. В същото време към франчайзинга се насочват и лица, които са имали проблеми с предишния си бизнес -19%. Тук става въпрос предимно за хора, които са работили на строителния

51

► хил. лв. е средната първоначална инвестиция за разработване на франчайз система в България

пазар или в сферата на недвижимите имоти.

Оказва се, че предприемачите решават да се заемат с франчайз бизнес главно защото ще могат да получат достъп до готова технология и обучение - 78%. Любопит-

9500

► е броят на служителите, които работят във франчайзинг обекти в България

но е, че само преди година основната посочвана от тях причина беше, че могат да станат част от национална или международна верига. Има и отпаднали франчайзополучатели, които са решили да прекратят бизнеса си предимно защото потребителите свиват разходите си, което пък се отразява на техния оборот. Така са отговорили 68% от анкетираните. Сред проблемите са и лошото предварително проучване, и високият наем.

Все пак обаче франчайзингът като бизнес модел е слабо познат в България. По преценка на франчайзодателите едва 37% от хората, които се обръщат към тях, са запознати с принципите на модела. Положителното е, че познаваемостта се увеличава с около 10% на

годишна база.

Пазарните ниши

Най-големият риск пред франчайз бизнесите е слабо познаване на предимствата на този модел. Така смятат 89% от франчайзодателите. В същото време най-големият потенциал е това, че има редица неразработени

пазарни ниши. Те са главно в сферата на търговията на дребно и услугите, смята Билярски. Той дава и конкретни примери за бизнеси, които все още не присъстват на българския пазар като химическо чистене, ремонти по домовете, детски занимални, счетоводни къщи и др.

Дарина Черкезова

КАКВА Е ПРИЧИНАТА ДА ПРЕДПОЧЕТЕТЕ ФРАНЧАЙЗ ПРЕД САМОСТОЯТЕЛЕН БИЗНЕС?

ЗАРАДИ СИЛАТА
НА МАРКАТА **56%**

ЗАЩОТО КОМПАНИЯТА
Е ЧАСТ ОТ ВЕРИГА **46%**

ПОЛУЧАВА СЕ ГОТОВА
ТЕХНОЛОГИЯ И ОБУЧЕНИЕ **78%**

ИМА ВЪЗМОЖНОСТ ДА СЕ ЗАКУПУВАТ
С ОТСТЪПКА СТОКИ, УСЛУГИ, РЕКЛАМА **13%**

ДРУГО **7%**

FAQ Що е то франчайзинг

► Франчайзингът е бизнес модел, при който най-общо се продава концепцията за правене на някакъв вид бизнес.

► Франчайзодателят продава правата за използването на търговската марка и цялостния бизнес модел на т. нар. франчай-

зополучател.

► Франчайзополучателят в класическия случай заплаща фиксирана първоначална такса и месечна такса, която в повечето случаи е процент от оборота на компанията.

► Вече има франчайз бизнеси, при които не се заплаща първоначална или месечна такса, но франчайзополучателят е длъжен да закупува определени количества от

стоките на франчайзодателя.

► Предимствата на този бизнес модел са, че се използва вече разработена и доказала се бизнес концепция и утвърдена марка. Предлагат се обучения на служителите и рекламни материали.

► Основният недостатък е, че предприемачът трябва да следва стриктно изискванията на франчайзодателя.

AFI Europe развива имотни проекти за 1.4 млрд. EUR в Източна Европа

Базираното в Холандия дружество ще се включи и в строежа на търговски център в България

Базираната в Холандия компания AFI Europe инвестира в портфолио от недвижими имоти в Източна Европа на обща стойност 1.4 млрд. EUR. То включва 30 проекта на различен етап на развитие, пет от които са в България. В страната към момента компанията, част от AFI Group на диамантения крал Лев Леваев, е собственик на "Бизнес парк Варна" и два жилищни комплекса в София.

Инвестиции

AFI Europe влезе на българския пазар през 2005 г. с покупката на "Бизнес парк Варна". Дружеството е специализирано в изграждането и управлението на имотни проекти, като има в портфолиото си активи в областта на офис площите, логистиката, търговските центрове и жилищните комплекси. През миналата и тази година компанията приключи строителството на два жилищни комплекса от затворен тип в София - "Витоша тюлип" и "Лагера тюлип", разположени в едноименните столични квартали. Изпълнителният директор на AFI Europe

за България Шимон бен Хамо обяви, че предстои разширение на "Лагера тюлип", както и започването на трети жилищен проект в столичния квартал "Малинова долина" в близост до околовръстния път и бъдещия комплекс на IKEA. Сроковете за тези проекти обаче са обвързани с темповете на продажби на вече завършените жилища на компанията.

Планиране

Практиката на AFI Europe е да не започва нови жилищни комплекси, преди да е продала поне 70-80% от имотите във вече завършените. Кризата обаче коренно промени нагласите на българските купувачи и те спряха сделките на зелено. Това е причината малко след завършването на първия етап от "Лагера тюлип" да са продадени едва 30-40% от построените 248 апартамента и студиа. "Доволни сме, че успяхме да завършим започнатите инвестиции въпреки кризата, която принуди много предприемачи да замразят проектите си", коментира Шимон бен Хамо. Според него високите лихви по ипотечните заеми и трудният достъп до кредити в България продължават да са основен проблем както за крайните купувачи, така и за предприемачите

в България. За да смекчи ефекта от него, още в началото на миналата година AFI Europe въведе схема на отложено плащане при 7% годишна лихва за купувачите в двата си жилищни проекта в София. Според Шимон бен Хамо в случая с "Лагера тюлип" тя е започнала да действа едва това лято, когато комплексът навлезе във финален етап на строителство. "Причината е, че интерес към този проект проявяваха главно хора с жилищни нужди, а те не искаха да подписват договори, преди да видят завършено строителство", обясни мениджърът. По думите му обаче схемата работи много добре при другия комплекс - "Витоша тюлип", където част от имотите са продадени на чужденци с инвестиционна цел. Средните цени в него се движат около 1000 EUR/кв. м, докато в "Лагера тюлип" те са малко по-ниски - около 900 EUR/кв. м.

Нови проекти

Освен нови жилищни площи близките планове на AFI Europe за България включват и строителство на логистичен парк край Пловдив с разгъната площ 148 хил. кв. м. Дружеството притежава земята за проекта, но започването му ще зависи от пазарната ситуация. Другата голяма инвестиция

► Шимон бен Хамо определи високите лихви по ипотечните кредити като основен проблем за жилищния пазар в България

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

ще е разширението на "Бизнес парк Варна", който ще добави още 160 хил. кв. м към сегашните си 43 хил. кв. м. Компанията планира да разшири имотното си портфолио в България и с търговски площи. За тази цел тя вече преговаря за

включването си в проект за мол, който е в ход в един от големите градове на страната. Шимон бен Хамо обаче отказа подробности преди приключването на разговорите. AFI Europe развива проекти за търговски площи на редица пазари

в Източна Европа, като Румъния, Чехия и Русия. В Букурещ миналата година тя откри най-големия мол в Източна Европа - Palace Cotroceni, с над 250 магазина и отдаваема площ 79 хил. кв. м.

Рагостина Маркова

Първата зарядна станция за електромобили на зелен ток ще е готова догодина

Колонката е съвместна разработка между дружество от клъстър, ЧЕЗ и БАН

До края на март ще бъде готова разработката на зарядна станция за електромобили, захранвана с енергия от възобновяеми източници. Проектът се разработва съвместно от БАН, ЧЕЗ България и дружеството "Даян системс", което е член на клъстъра. Това съобщиха главният секретар на

организацията Иван Костов след подписването на меморандум за сътрудничество с електроразпределителното дружество.

Разработка

Българският проект за зарядната колонка за електромобили ще е оборудван със специална система, наречена "смарт грид", която ще следи каква част от ползваната енергия е от възобновяеми източници. "Така ще затворим цикъла зелена енергия за зелено

потребление", посочи Иван Костов. Проектът очаква и подкрепата на Столичната община, която ще предостави места за монтиране на колонките. Очаква се първите от тях да бъдат на разположение на шофьорите до края на 2011 г., след като преминат необходимите лабораторни тестове и сертифициране. Дружествата от клъстъра ще произведат необходимите елементи за зарядната колонка, а за сглобяването й ще бъде създадено спе-

циално дружество, посочи Иван Костов. Той не можа да каже каква ще е цената на едно зареждане от колонката, но смята, че със сигурност ще е по-ниска от посочените 12-15 лв. за 150 км от конкурентна компания.

Споразумение

Свои разработки в областта на електромобилите прави и "ЧЕЗ Груп", стана ясно след подписването на меморандума с българския клъстър. Чешката компания

се ангажира да запознае партньорите си у нас с постигнатото от нея в тази област. Пилотни проекти на "ЧЕЗ Груп", свързани със захранването на електромобили, ще бъдат реализирани в Прага и Острава до 2012 г., съобщиха от дружеството. "Вярваме, че подписването на рамковия договор с клъстъра "Електромобили" е началото на ползотворно сътрудничество, което ще допринесе за навлизането на този транспорт в България", каза Ян Вавера, реги-

онален мениджър на ЧЕЗ за България. Той определи споразумението като част от зелената корпоративна политика на компанията. Предстои ЧЕЗ да подпише меморандум и с българското правителство, съгласно който компанията ще инвестира 41 млн. EUR в енергийни проекти, включително в такива за енергийна ефективност. Споразумение за сътрудничество ще бъде подписано и със Столичната община.

Рагостина Маркова

41

► млн. лв. ще инвестира ЧЕЗ в енергийни проекти в България

► Ян Вавера, регионален мениджър на ЧЕЗ за България

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Телевизия BULGARIA ON AIR (БЪЛГАРИЯ ОН ЕР)

търси водещи специалисти за пълно или непълно работно време от сферата на банковото дело, финансите, инвестиционните къщи, стоковите и фондови пазари за автори, водещи и консултанти на специализирана телевизионна и радио продукция.

BULGARIA ON AIR е нов проект на медийната карта на страната. Програмата на медиите ще бъде с подчертан бизнес-профил, 24 часа, 7 дни в седмицата.

Моля, изпрачайте вашите кандидатури (автобиография и снимка) на електронна поща: office@bulgariaonair.bg

16 ПАЗАРИ

Цени на петрол и петролни продукти

Вид	Борса	Единица	Ноември	Декември
Суров петрол	NYMEX	USD/б	80,71	81,51
Брент	ICE	USD/б	82,75	81,28
Газов	ICE	USD/т	702,5	697,25
Природен газ	NYMEX	USD/MMBtu	4,21	4,21
Бензин 95	NYMEX	USD/т	772	-
Нафта	NYMEX	USD/т	746	-

Фючърси на агрокултури

Вид	Разновидност	Борса	Единица	Октомври
Пшеница	Soft Red	CBT	USD/m	250,22
Царевица	Yellow	CBT	USD/m	206,46
Ечемик	Feed	ASX	USD/m	197,81
Памук	No.2	NYBOT	USD/m	2464,51
Kaiko		NYBOT	USD/m	2833,00
Kafo	Arabica	NYBOT	USD/m	4499,56
Соя	No.2	ICE	USD/m	447,99
Захар	White	NYSE LIFFE	USD/m	665,60

Борси: CBOT - Чикагска стокова борса; CME - Чикагска търговска борса; NYBOT - Нюйоркска стокова борса; ASE - Австрийска стокова борса

Спот цени на цветни метали

Вид	Борса	Единица	Цена	Зм.
Мед	LME	USD/т	8149	8170
Калай	LME	USD/т	23950	24200
Олово	LME	USD/т	2150	2198
Цинк	LME	USD/т	2078,5	2108
Алуминий	LME	USD/т	2221	2267
Никел	LME	USD/т	21290	21658
Алуминиева сплав	LME	USD/т	2185	2180

Цени на благородни метали

Вид	Борса	Единица	Купува	Продава
Злато	LME	USD/т.р.у.	1378,8	1378,9
Сребро	LME	USD/т.р.у.	27,55	27,6
Платина	LME	USD/т.р.у.	1647	1650
Паладий	LME	USD/т.р.у.	684,5	686
Родий	LME	USD/т.р.у.	2270	2270

Източник: Bloomberg

Мерни единици: 1 бу. соя = 27.216 кг; 1 бу. царевица = 25.4016 кг; 1USD = 1 U.S. cent
1бу. овес = 15.4224 кг; 1лв. = 0.4536 кг; 1 owl = 50 кг; 1 gal. = 3.785 л; 1MT = 1000 kg

Курсове за митнически оценки

Валута	Код	За	Стойност
Currency	Code	For	Rate
Австралийски долар	AUD	1	1,38211
Бразилски реал	BRL	10	8,43030
Канадски долар	CAD	1	1,37155
Швейцарски франк	CHF	1	1,46449
Китайски ренминби юан	CNY	10	2,12124
Чешка крона	CZK	100	7,98200
Датска крона	DKK	10	2,62242
Естонска крона	EKK	10	1,25000
Британска лира	GBP	1	2,21749
Хонконгски долар	HKD	10	1,81762
Хърватска куна	HRK	10	2,66753
Унгарски форинт	HUF	1000	7,09714
Индонезийска рупия	IDR	10000	1,57856
Исландска крона	ISK	100	3,8016
Японска йена	JPY	100	1,05783
Южнокорейски вон	KRW	100	1,73713
Литовски литас	LTL	1000	1,24892
Латвийски лат	LVL	10	5,66448
Мексиканско песо	MXN	1	2,75663
Малайзийски рингит	MYR	10	1,3213
Норвежка крона	NOK	10	4,52037
Новозеландски долар	NZD	10	2,39729
Филипинско песо	PHP	10	1,05783
Полска злота	PLN	100	3,25164
Нова румънска лея	RON	10	4,39384
Руска рубла	RUB	10	4,54126
Шведска крона	SEK	100	4,58093
Сингапурски долар	SGD	10	2,10045
Словашка крона	SKK	10	1,07961
Тайландски бат	THB	100	4,71443
Нова турска лира	TRY	10	9,87244
Щатски долар	USD	1	1,41103
Южноафрикански ранд	ZAR	10	2,03140

Валутният курс за митнически цели е курсът на БНБ определен в предпоследната сряда от месеца и публикуван този или на следващия ден, който се използва през следващия календарен месец, освен ако не бъде заменен от курса определен по чл. 91 от ППЗМ. Курсовете са валидни до 24.00 часа на 30.11.2010.

Курсове на чуждестранни валути

Валута	Код	За	Стойност	Разлика
Currency	Code	For	Rate	Difference
ЕВРО	EUR	1	1,96	0
АВСТРАЛИЙСКИ ДОЛАР	AUD	1	1,41840	0,00288
БРАЗИЛСКИ РЕАЛ	BRL	10	8,36254	0,02282
КАНАДСКИ ДОЛАР	CAD	1	1,41737	0,00675
ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНК	CHF	1	1,46636	0,01813
КИТАЙСКИ РЕНМИНБИ ЮАН	CNY	10	2,18090	0,02305
ЧЕШКА КРОНА	CZK	100	7,92476	0,02061
ДАТСКА КРОНА	DKK	10	2,62341	0,00028
ЕСТОНСКА КРОНА	EKK	10	1,25000	0,00000
БРИТАНСКА ЛИРА	GBP	1	2,30654	0,01875
ХОНКОНГСКИ ДОЛАР	HKD	10	1,86784	0,01988
ХЪРВАТСКА КУНА	HRK	10	2,64409	-0,00035
УНГАРСКИ ФОРИНТ	HUF	1000	7,10436	-0,05697
ИНДОНЕЗИЙСКА РУПИЯ	IDR	10000	1,61248	0,00830
ИНДИЙСКА РУПИЯ	INR	100	3,17918	0,02487
ИСЛАНДСКА КРОНА	ISK			0,00000
ЯПОНСКА ЙЕНА	JPY	100	1,73852	0,02243
ЮЖНОКОРЕЙСКИ ВОН	KRW	1000	1,24035	-0,02273
ЛИТОВСКИ ЛИТАС	LTL	10	5,66448	0,00000
ЛАТВИЙСКИ ЛАТ	LVL	1	2,75624	-0,00117
МЕКСИКАНСКО ПЕСО	MXN	10	1,16934	0,00227
МАЛАЙЗИЙСКИ РИНГИТ	MYR	10	4,61662	-0,00349
НОРВЕЖСКА КРОНА	NOK	10	2,38312	0,00000
НОВОЗЕЛАНДСКИ ДОЛАР	NZD	1	1,10963	0,00270
ФИЛИПИНСКО ПЕСО	PHP	100	3,26800	0,01354
ПОЛСКА ЗЛОТА	PLN	10	4,94608	-0,02553
НОВА РУМЪНСКА ЛЕЯ	RON	10	4,53652	-0,01478
РУСКА РУБЛА	RUB	100	4,62327	0,01182
ШВЕДСКА КРОНА	SEK	10	2,08366	-0,00022
СИНГАПУРСКИ ДОЛАР	SGD	1	1,10418	0,00038
ТАЙЛАНДСКИ БАТ	THB	100	4,82016	0,03654
НОВА ТУРСКА ЛИРА	TRY	10	9,81842	-0,10059
ЩАТСКИ ДОЛАР	USD	1	1,44919	0,01603
ЮЖНОАФРИКАНСКИ РАНД	ZAR	10	2,04876	0,00073
ЗЛАТО (1 ТРОЙ УНЦИЯ)	XAU	1	1958,41000	26,63000

Обменни курсове на чуждестранните валути към лева за 24.11.2010 година. Тези курсове се основават на чл. 29, ал. 2 от Закона за БНБ и референтните курсове на ЕЦБ за съответния ден, и се прилагат за целите на статистическата и счетоводната отчетност.

Котировки на взаимните фондове

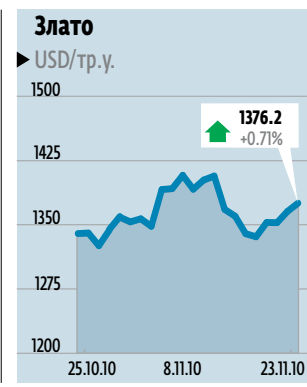
Фонд	Тип	Ем. сп. (млн)	ЦМ	Емисионна стойност за поръчки подадени до 15.00 ч. на 18.11.2010 г.				Стойност при обратна изкупуване	От начало на годината (не се ангажира)	Сп. начално отклонение	За последните 12 мес.	От начало на публ. през. (ангажирана)	Начало на публ. презареждане
				До 5 000 евро	От 5 001 до 10 000 евро	От 10 001 до 20 000 евро	Над 20 001 евро						
Автора Капитал АД													
Автора Кепитъл - Балансиран	Смесен - балансиран	4.6885	4.7119	4.8760	4.5947	-8.95%	15.65%	-12.48%	-23.40%		21.01.2008		
Автора Кепитъл - Глобал	Смесен - балансиран	7.1228	7.1584	7.4077	6.9803	0.55%	14.40%	-1.46%	-11.28%		23.01.2008		
Автора Кепитъл - Глобал	Смесен - балансиран	10.1671	10.3196	10.5738	0.0000	1.07%	0.10%	1.22%	1.42%		23.09.2009		
Актив Асет Мениджмънт АД													
ДФ Актив Високодоходен	фонд в акции	2.0972		2.0972		-15.85%	28.84%	-20.68%	-57.14%		12.11.2007		
ДФ Актив Балансиран	Смесен - балансиран	2.4846		2.4846		-16.47%	25.40%	-20.90%	-50.70%		12.11.2007		
Астра Асет Мениджмънт АД													
ДФ Астра Кеш	фонд на паричен пазар	11.4071	11.4014	11.3843	11.3957	6.34%	0.12%	6.97%	6.36%		06.10.2008		
ДФ Астра Баланс	Смесен - балансиран	10.6645	10.6114	10.5053	0.0000	-0.92%	3.47%	-1.70%	2.86%		06.10.2008		
ДФ Астра Плюс	фонд в акции	9.7368	9.6884	9.5431	9.5915	-5.76%	8.36%	-7.41%	-1.49%		06.10.2008		
БенчМарк Асет Мениджмънт АД													
ДФ БенчМарк Фонд 1 Акции и Облигации	Смесен - балансиран	13.2073		13.0765		-2.57%	5.72%	-3.94%	5.57%		14.12.2005		
ДФ БенчМарк Фонд 2 Акции	фонд в акции	7.6839		7.6078		-9.18%	10.46%	-13.88%	-5.11%		01.03.2006		
ДФ БенчМарк Фонд 3 Сектор Недвижими Имоти	фонд в акции	4.2543		4.2122		-28.04%	12.78%	-27.40%	-17.99%		21.06.2006		
ДФ БенчМарк Фонд 4 Енегетика	фонд в акции	7.7325		7.5073		-5.21%	11.99%	-1.84%	-9.73%		05.02.2008		
ДФ БенчМарк Фонд 5 ЦИЕ	фонд в акции	11.2409		10.9135		6.35%	12.86%	8.62%	3.17%		05.02.2008		
БенчМарк Фонд 6 Паричен	фонд на паричен пазар	12.1895		12.1895		7.45%	0.17%	8.40%	8.41%		03.06.2008		
Болкан Капитал Мениджмънт АД													
ДФ БКМ Балансиран Капитал	Смесен - балансиран	82.5648	82.5648	82.2758	82.5648	-0.44%	1.36%	-2.81%	-4.35%		20.11.2006		
ДФ Европа	фонд в акции	47.6547	47.6547	47.4164	47.6547	-8.17%	2.49%	-11.17%	-13.06%		20.11.2006		
ДФ Балкани	фонд в акции	63.5671	63.5671	63.2493	63.5671	-7.79%	4.96%	-7.33%	-11.60%		03.10.2007		
Барчев Мениджмънт Компани ЕАД													
ДФ Барчев Високодоходен фонд	фонд в акции	96.8701		95.4279		-6.34%	3.37%	-8.06%	-1.03%		04.01.2007		
ДФ Барчев Балансиран фонд	Смесен - балансиран	78.6189		77.4483		-5.78%	2.48%	-7.24%	-7.22%		25.06.2007		
ДСК Управление на Активи АД													
ДФ ДСК Стандарт	фонд в облигации	1.32226		1.31962		5.78%	0.75%	6.53%	5.74%		01.12.2005		
ДФ ДСК Баланс	Смесен - балансиран	1.08098		1.07452		0.16%	4.07%	-1.13%	1.51%		01.12.2005		
ДФ ДСК Растек	фонд в акции	0.74250		0.73147		-5.01%	8.00%	-7.77%	-6.29%		01.03.2006		
ДФ ДСК Имоти	Смесен - консервативен	0.74230		0.73786		-1.13%	2.54%	2.03%	-10.48%		07.03.2008		
ДФ ДСК Евро Актив	Смесен - консервативен	1.05473		1.05157		2.82%	0.48%	3.66%	3.36%		07.05.2009		
Елана Фонд Мениджмънт АД													
ДФ Елана Балансиран Евро Фонд	Смесен - балансиран	97.9797		97.0047		-5.10%	6.30%	-8.58%	-0.51%		07.12.2005		
ДФ Елана Балансиран Доларов Фонд	Смесен - балансиран	102.8098		101.7888		-6.78%	5.36%	-10.29%	0.48%		06.03.2006		
ДФ Елана Високодоходен Фонд	фонд в акции	82.5432		81.3142		-8.88%	8.99%	-12.20%	-2.27%		20.06.2005		
ДФ Елана Фонд Паричен Пазар	фонд на паричен пазар	123.8313		123.8313		7.79%	0.45%	8.34%	7.21%		31.10.2007		
ДФ Елана Долар Фонд	Смесен - консервативен	93.9795		93.6039		4.10%	2.40%	2.28%	-2.23%		01.02.2008		
ДФ Елана Еврофонд	Смесен - консервативен	107.5356		107.1059		4.89%	0.64%	5.34%	5.25%		01.07.2009		
ДФ Елана Глобален Фонд Акции	фонд в акции	101.0040		100.0040		0.0000	N/A	N/A	N/A		15.11.2010		
Златен Лев Капитал АД													
ИД Златен Лев	Смесен - балансиран	4.7492		4.7208		-3.42%	7.68%	-5.44%	4.71%		08.07.1999		
ДФ Златен Лев Индекс 30	фонд в акции	0.9009	0.8965	0.8942		-0.88%	-15.34%	-18.57%	-7.43%		01.06.2009		
Капман Асет Мениджмънт АД													
ДФ Капман Фикс	фонд на паричен пазар	10.0200		0.0000		N/A	N/A	N/A	N/A		01.06.2010</		

Индекс на деня

1.94

► процента се понижи
френският индекс CAC
40 и достигна 3745.36
пункта

” По време на борсовата сесия във вторник измерителят загуби 74 пункта от стойността си. Основната причина за това продължават да са спекулациите около дълга на Ирландия

” Цената на златото отчете повишение и по време на вчерашната сесия в Лондон достигна 1378.45 USD/тр. у. Търсенето на нискорискови активи насочи погледите на инвеститорите към метала

Стока на деня

5.09

► процента загуби
памукът на борсата в
Ню Йорк и стигна 2464.5
USD/m

” На последната борсова сесия суровината поевтиня със 132 USD заради слабо търсене. Страхът от дефицит премина и инвеститорите престанаха да се презапасяват с памук

Корейският конфликт срина пазарите в Азия

Борсовите индекси в Азиатския и Тихоокеанския регион слязоха до най-ниските си нива за последните пет седмици. Престрелката между Северна и Южна Корея принуди централната банка и министерството на финансите на Южна Корея да насрочат извънредно заседание. Допълнително натиск върху борсите продължава да оказва дълговата криза в Ирландия и спекулациите около допълнително затягане на паричната политика в Китай.

За инвеститорите на първо място стои притеснението, че спасителната помощ, която Ирландия ще получи от Европейския съюз и МВФ, няма да успее да се справи с дълговите проблеми на Европа. Рейтинговата агенция Moody's Investors Service обяви, че помощта за Ирландия - 95 млрд. EUR (129 млрд. USD) според Goldman Sachs Group Inc., ще увеличи дълга на Ирландия и това представля-

Георги Георгиев
georgi.georgiev@pari.bg

” В Китай Shanghai Composite потъна с 1.9% до 2828.28 пункта

ва реална опасност за ново понижение на кредитния рейтинг на страната. Напрежението на корейския полуостров понижи регионалния индекс MSCI Asia Pacific с 2.2% до 129.6 пункта. Водещият борсов индекс в Сеул Kospi се понижи с 0.79% до 1928.94 пункта. Австралийският S&P/ASX 200 и новозеландският NZX 50 загубиха по 1.2%,

като и трите фондови борси бяха затворени след новините за артилерийски обстрел от Северна Корея, на който Южна Корея е отговорила. В Хонконг Hang Seng се понижи с 2.7% до 22 896.14 пункта, което е най-силният му спад от май насам. В Китай Shanghai Composite потъна с 1.9% до 2828.28 пункта заради спекулации, че централната банка ще увеличи отново основния си лихвен процент заради високата инфлация в страната. Такива мерки от страна на Китайската народна банка бяха предприети в средата на октомври. Тогава основната лихва беше вдигната от 2.25 на 2.5%. Акциите на китайските банки се наредиха сред най-губещите днес заради публикации, че са близо да достигнат лимита на своето кредитиране за тази година, определен от правителството. Финансовите пазари в Япония бяха затворени заради честването на национален празник.

► Инвеститорите започнаха масова разпродажба, за да спасят поне част от активите си

СНИМКИ BLOOMBERG

Страх

► Опасенията, че опитите на китайското правителство да намалят инфлацията ще повлияят негативно върху търсенето на мед, сринаха цената за трети пореден ден. На борсата в Лондон стойността на цветния метал с незабавна доставка се понижи до 8149 USD/m, което е поевтиняване с 1.97%

Дълговите проблеми на Европа удариха петрола

Цената на петрола продължи да пада, като от петък досега загубите преминаха 2%. Ирландската дългова криза продължава да е главен фактор при ценообразуването, категорични са анализаторите. Влиянието на дълговите проблеми в Европа се оказа толкова силно, че дори предварителните данни за понижението на запасите от суров петрол в САЩ се оказаха незначителни за пазарите.

Политическата нестабилност в Ирландия понижи курса на еврото и намали търсенето на рискови активи. На последната сесия американската валута поскъпна с 1.52% спрямо еврото и крошът на двете валути стигна 1.3420 EUR/USD.

Негативизмът на финансовите пазари се засили заради опасения, че ако не бъде овладяна навреме, дълговата криза в Ирландия и Гърция може да обхване и другите две задължени периферни страни от евро-

Георги Георгиев
georgi.georgiev@pari.bg

” На последната борсова сесия цената на суровия петрол с доставка през януари се търгуваше за 80.82 USD/б

зоната - Португалия и Испания. Преговорите между Ирландия, Европейския съюз и Международния валутен фонд за отпускане на финансова помощ трябва да приключат до края на този месец, по думите на европейския комисар за икономическите въпроси Оли Рен.

На последната борсова сесия цената на суровия петрол с доставка през януари се търгуваше за 80.68 USD/б, което е понижение с 1.30%. Сортът Брент за същия период поевтиня с 1.46% до 82.73 USD/б.

► Най-много бира се пие в Чехия - средно по 159.3 литра на човек за година

Заради кризата се пие по-малко бира

В България потреблението на пиво през 2009 г. е намаляло с 6 литра на глава от населението

2009 г. е била най-трудната за пивоварния бранш в Европейския съюз. Това стана ясно след традиционното годишно събрание на Пивоварите на Европа, което обединява националните асоциации на 30 страни. Миналата година на Стария континент са били произведени близо 383 млн. хектолитра бира, 364 от които в страните от Европейския съюз.

Кой произвежда най-много

Най-много бира през 2009 г. е произвела Германия - 98 млн. хектолитра, следвана от Великобритания - 45 млн. хектолитра, и на трета позиция е Полша с 36 млн. хектолитра. У нас са били произведени близо 5 млн. хектолитра. По отношение на заетите в сектора Германия отново е на първо място. Там в пивоварния бранш работят 28 412 души. Втора е Вели-

кобритания, където заетите са 13 900 души.

По-малко се пие

През 2009 г. консумацията на бира на глава от населението в Европа е паднала до 69.6 литра срещу 72.9 литра през 2008 г. У нас картината е сходна. Консумацията на пенливата напитка през миналата година е намаляла с 6 литра на глава от населението в сравнение с 2008 г. За 2009 г. консумацията на глава от населението е била 67 литра, а през 2008 г. е 73 литра.

Причини

Единствената причина за спада в производството и консумацията на бира е повсеместната икономическа криза, категорични са чуждите анализатори. Всички са убедени, че с нейното отшумяване пазарът ще се върне към нормалните си нива отпреди няколко години.

Къде се пие най-много

Потребителите на пиво в страните от Европейския съюз през 2009 г. средно

са консумирали 75.3 литра бира. С най-сериозен принос в употребата на пиво е Чехия - 159.3 литра на човек, след нея е Германия - 109.6 литра на човек, и на трета позиция е Австрия с 106.2 литра. В Испания любителите на бира са изпили 36 млн. хектолитра, като 15% от тях се падат на нискоалкохолни и безалкохолни брандове.

Въпреки трудните времена по време на срещата на Пивоварите на Европа всички национални асоциации отчетоха съществен напредък в реализацията на най-важните политики, доказващи отговорността на пивоварния бранш пред потребителите и обществото като цяло.

У нас около 43% от родните любители на бирата вече имат познания за нейните характеристики и проявяват интерес към бирените традиции и култура.

Има изход

Кризата мотивира повечето пивовари да предложат различни видове пиво. На пазара може да се намерят безалкохолни и нискоалко-

холни асортименти, тъмно пиво, бутикови производства и специфични регионални брандове. Живата бира също навлиза на пазара и се харесва на потребителите.

Добрата новина за бранша е, че вече има ясни знаци за преодоляване на стагнацията от кризата и европейската пивоварна индустрия е готова да продължи напред. **П**

2.431

► млн. хектолитра бира са били продадени в България за периода от януари до юни

4

► процента по-малко пиво в сравнение със същия период на 2009 г. са продали у нас пивоварите за първите шест месеца на годината

ОБЯВА

Министерството на икономиката, енергетиката и туризма обявява търг с тайно наддаване за отдаване под наем на част от недвижим имот - публична държавна собственост, представляваща Клуб-ресторант, разположен в сутерена на административната сграда на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма, град София, ул. „Славянска“ № 8, при следните условия:

Клубът-ресторант се състои от: вход и стълбище, санитарни възли за посетители и персонала, търговска зала с два броя сепарета, кухненски, обслужващи и складови помещения, заедно с наличното кухненско обзавеждане с обща полезна площ от 384 кв.м. (с площите на преградните зидове) или с обща полезна площ от 286 кв.м. без площите, заемани от преградни зидове, съгласно §2, т.1 от Допълнителните разпоредби на ППЗДС.

Начална месечна тръжна цена: 2 902.80 (две хиляди деветстотин и два лв. и 80 ст);

Срок на договора за наем - 5 г.;

Размер на депозита за участие в търга - 290 лв. (двеста и деветдесет лв.);

Тръжна документация се получава в деловодството на адрес: гр. София, ул. „Славянска“ № 8, от 09.00 до 17.30 часа, всеки работен ден до **13.12.2010г. включително**, срещу представяне на документ за внесени по сметка на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма невъзстановими 20 /двдесет/ лева;

Озглед до 13.12.2010г. вкл.

Тържът ще се проведе на **14.12.2010г. от 14.00 часа** в административната сграда в гр. София, ул. „Славянска“ № 8;

Заповедта с условията на търга е обявена на Интернет-страницата на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма.

За справки : тел:02/9407020, 02/9407650, 02/9407621

Резултати Продажбите в България падат с 4%

► За първите шест месеца на годината у нас пивоварите са продали с 4% по-малко пиво в сравнение със същия период на 2009 г. Това показват данните на Съюза на пивоварите в България.

► За периода от януари до юни в България са били продадени 2.431 млн. хектолитра бира. Най-много са продажбите на пиво в РЕТ бутилки - 1.28 млн. хектолитра, след това са стъклениите бутилки - 937 хил. хектолитра, на трето място по продажби са кезовеите - 124 хил. хектолитра, и накрая са кеновеите - 88 хил. хектолитра.

► У нас се произвеждат и предлагат над 50 вида бира.

► Германия е произвела най-много бира в Европейския съюз през 2009 г.

СНИМКИ BLOOMBERG

БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ

ОБЯВЯВА, ЧЕ ПРОВЕЖДА ПРОЦЕДУРА ЗА ИЗБОР НА „ПРОЕКТОВ МЕНИДЖЪР“, с който банката да сключи договор за предоставяне на КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ „АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА НА БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ АД“, находяща се в гр. София, р-н Средец, ул. „ДЯКОН ИГНАТИЙ“ № 1.

За Проектов мениджър може да кандидатства всяко местно, или чуждестранно юридическо лице, или техни обединения, което притежава лиценз за консултант и лиценз за упражняване на строителен надзор по смисъла на Закона за устройство на територията.

Освен дейността на консултант и строителен надзор, основният договорен ангажимент на Проектовия мениджър ще обхваща всички дейности и комплексни услуги, свързани с цялостното планиране, изпълнение, координация, управление, отчетане, текущ и последващ контрол и надзор над цялостната реализация на Инвестиционния проект.

Някой от по-съществени изисквания към кандидатите е да имат:

1. Приходи от извършване на услуги по управление на инвестиционни проекти, осъществяване на строителен надзор и изготвяне на доклади за оценка на съответствието за последните 3 приключили финансови години (2007 г., 2008 г. и 2009 г.) в размер не по-малък от 3 000 000 лева. Когато участникът е обединение е необходимо всеки участник в обединението да изпълни това условие.

2. Положителен финансов резултат за всяка от последните три приключили финансови години (2007, 2008 и 2009).

3. Да имат сключени не по-малко от 5/пет/ договора за управление на инвестиционни проекти за последните пет приключили финансови години. Детайлното описание на всички изисквания към Проектовия мениджър и подробното описание на задълженията, и извършваните от него услуги, са посочени в документацията за участие в процедурата за избор.

Документацията за участие в процедурата се закупува всеки присъствен ден от 9.00 ч. до 17.00 ч. в „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ АД, гр. София 1000, ул. „Стефан Караджа“ № 10. Цената на един комплект документация е 1 000 лева без ДДС, платими в брой на касата на „ББР“ АД.

Огледи на сградата, при необходимост, могат да бъдат извършвани всеки работен ден до 02.12.2010 г. включително, от 10 ч. до 16.30 ч., от заинтересованите лица, след предварителна заявка и представен документ за закупена документация.

Депозитът за участие в процедурата е 20 000 /двадесет хиляди/ лева.

Срокът за подаване на оферти с изискуемата документация за участие в процедурата е до 17 ч. на 02.12.2010 г. в деловодството на „БЪЛГАРСКА БАНКА ЗА РАЗВИТИЕ“ АД, гр. София 1000, ул. „Стефан Караджа“ № 10.

Лице за контакти: Петър Пешев

Факс: +359 2 9306 321; тел: +359 2 9306 244; e-mail: peshev.p@bdbank.bg

Партньорство

Застраховки на Алианц в УниКредит Булбанк

Освен във всички офиси на "Алианц България" Живот застраховки ще могат да се сключват и в клоновете на УниКредит Булбанк. Тази стъпка е част от засилването на партньорството

между двете институции. В банкните клонове на УниКредит ще се предлагат 4 застраховки на "Алианц" - живот, за старост, за деца и комбинация от застраховка и инвестиция. Ако бъде сключена дори само една от четирите предлагани живото-застраховки за над 5000 EUR (10 000 лв.), клиентът получава бонус - безплатна застраховка от "Алианц

България" с право на избор: за дома, за автомобила - Автоасистанс за България или Злополука. Целта е клиентите на УниКредит Булбанк да си спестят време и с едно ходене до банката да могат и да сключват застраховка. От друга страна, пък клиентите на живото-застрахователната компания вече ще могат да сключват полици в много повече офиси.

БАНКИ И ЗАСТРАХОВАНИЕ

Картите у нас се използват предимно за теглене на пари

Картодържателите искат да има повече ПОС терминали в общинските служби, показва проучване на MasterCard

Броят на транзакциите с дебитни карти постоянно расте, но у нас те все още се използват основно за теглене на пари. Това показва проучването MasterCard, което е проведено от MasterCard. От компанията обясниха, че причината за това е фактът, че пазарът преминава от кешово към безкешово плащане. Това е тенденция в целия свят - банкните се стремят да увеличат картите транзакции, но не за теглене на пари в брой, а за разплащания. Според проучването на MasterCard около 91% от българските картодържатели използват пластиките си само за да теглят наличните си пари.

Потенциал

Българският пазар за картони разплащания има огромен потенциал за растеж, смята регионалният мениджър на MasterCard за Балканите Мануел Алекс. Той разказа, че си е направил експеримент, като няколко дни в София е плащал с карта. Изводът е, че в столицата спокойно може да се живее, като се плаща само с карти. "Шест дни плащах само с карта, единственото

място, на което няма ПОС устройства, са такситата", каза още Алекс. По думите му в столицата дори има ресторант, който се е снабдил с шест терминала за разплащане с цел да може да удовлетвори нуждите на клиентите си.

Реалността обаче е друга. Проверка на в. "Пари" показва, че все още устройствата за плащане с карти не са достатъчно разпространени. Местата, на които най-често се намират, са магазините за дрехи, хранителните вериги и някои от ресторантите. Има случаи, в които дори в хотели не може да се плати с карта.

Според банкери трябва да се проведе информационна кампания, която да запознае хората, както и търговците за ползите от картите разплащания. Освен че не се начислява допълнителна такса и не се губи време за броене на пари и връщане на ресто, има полза и за икономиката, защото се намалява сивият сектор. Наскоро банкните членове на Visa направиха конференция, на която обясниха възможностите и позитивите от безкешовите плащания.

Кой какво използва

Според данните на MasterCard 65% от картодържателите в България притежават само дебитна карта, а 28% имат и дебитна, и кредитна карта. Само кредитна пък притежават едва 7% от хората, които използват пластиките.

Около 60% от картодържателите са сменили навиките си при използването на карти в последните пет години, като 34% от тях ги използват по-често. Само 6% от хората са намалили употребата на пластиките. 23% от запитаните картодържатели са посочили, че вече използват повече от една карта. Проучването показва още, че повечето хора използват пари в кеш за плащане на малки суми до 20 лв. А 7% са посочили, че предпочитат картите разплащания. Плащанията с кредитна карта се правят при покупки за по-големи суми. С дебитна карта се правят плащания за средна сума от 135.9 лв., а с кредитна средната сума е 240.56 лв., сочат още данните на MasterCard.

Да има повече

Според картодържателите, за да се увеличат картите разплащания, трябва да има повече ПОС терминали в общинските служби, за да се плащат местни данъци и такси. Такова желание имат 21% от запитаните българи. Други 14% от хората искат да има повече терминали в болниците. Кафенетата, клубовете и ресторантите са на трето място в посочените отговори, като те са важни за 10% от запитаните. Супермаркетите са отговорът на 5% от хората. А за 2% е важно да има терминали на стадионите и в градския транспорт.

Всеки ден или никога

Дебитните карти се използват най-често веднъж или два пъти на месец. Този отговор са посочили 55% от хората, като за тях пластиката

► В България 91% от хората използват картите си за теглене на пари от банкомати

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Без граници Плащанията в интернет пространството

► 88% от българските картодържатели използват интернет, като 86% от тях го използват всеки ден, показват данните на MasterCard.

► Интернет се използва няколко пъти на ден от 10% от запитаните, а само 1% го ползват само веднъж месечно.

► 38% от картодържателите използват интернет за онлайн покупки. Интернет пазаруването обаче все още не е достатъчно разпространено в

България. 62% от хората все още не са пазарували в интернет никога.

► 33% от ползвателите на интернет пазаруват във виртуални магазини няколко пъти в годината. ► Веднъж в годината пазаруват 12% от запитаните, а 22 на 100 от всички ползвателите на интернет пазаруват веднъж месечно.

► Онлайн пазаруването все още не се приема за надежден начин за покупки. В България 52% от хората нямат доверие в този начин на пазаруване. Позитивно настроени са 28% от запитаните, а 20% не са сигурни дали онлайн магазините са надеждно място.

означава изтегляне на парите от банкоматите. Всеки ден я използват само 4% от хората, а най-пасивните картодържатели, тези които не ползват картите си почти никога, са само 1%. 29% от запитаните използват дебитните си карти 2 пъти в седмицата.

При кредитните карти положението е идентично. И тук пластиката се ползва най-вече един или два пъти в месеца - 46% от отговорите. Два пъти на седмица я използват 20% от запитаните, а само 3% не я използват почти никога.

Борба за картони плащания

За да увеличат картите разплащания и компаниите, и банкните предлагат все повече възможности за картодържателите. В началото на септември в България навлезе мобилното банкиране, което се предлага от Алианц Банк и Пощенска банка в партньорство със СЕП България и мобилният оператор "Глобул". Мобилното банкиране позволява освен превод на суми чрез телефон и безконтактни

плащания. От началото на декември в България ще бъде стартирана и системата PayPass, което е специално за безконтактни плащания до 50 лв. Тя дава възможност само с едно докосване да се извърши дадена транзакция. Това е възможно чрез антена, която се вгражда в картата, както и в специален терминал за плащане. Терминали ще се поставят в кафенета, ресторанти, магазини, дори и на будки за вестници.

Рагослава Димитрова

Застраховани по въздух

Приходите от полиците на летателни апарати и плавателни съдове ще категорични са мениджъри в бранша

Застраховките на летателни апарати и плавателни съдове са все по-популярни заради високата стойност на имуществото. Фирмите, които притежават кораби, авиокомпаниите и собствениците на малки самолети, делтапланери и дори балони са лицата, които купуват тези полицы.

Какво се застрахова

“За наша радост има достатъчно кораби и летателни апарати, които да се застраховат”, каза Румен Янчев, изпълнителен директор на ЗАД “Булстрад Виена Иншурънс Груп”. По думите му освен големите корабособственици като “Параходство БМФ” има и много малки фирми, които застраховат имуществото си. “Застраховат се пътнически и товарни самолети от гражданската авиация, но освен тях се застрахова и т. нар. general aviation, където са малките компании и леките въздухоплавателни съдове, като малки лични самолети, делтапланери или балони”,

9.6

▶ процента до 9.24 млн. лв. са се повишили приходите от застраховка “Летателни апарати” за осемте месеца на годината

Атанас Христов
atanas.hristov@pari.bg

обясни Цветанка Крумова, изпълнителен директор на “ЗАД Армеец” АД. Тя направи уточнението, че при този вид превозни средства на отговорности, защото там не плащат големите лимити. “За всички собственици на самолети, кораби или яхти е много важно да се застраховат, защото това е много скъпо имущество”, добави Пламен Ялъмов, изпълнителен директор на ЗАД “Алианс България”. По думите му най-важното при тези полицы е презастраховането, защото сумите са огромни и едва ли има дружество на българския пазар, което е способно да поеме големите плащания.

Разминаване

Според последните официални данни на Комисията за финансов надзор в периода януари - август 2010 г. приходите от застраховка “Летателни апарати” са се повишили с 9.6% до 9.24 млн.

лв. Точно на другия полюс са приходите от полицата “Плавателни съдове”. За осемте месеца на 2010 г. тези постъпления са намалели с 25.8% до 6.4 млн. лв. “Много от корабите се презастраховат или директно се застраховат в чужбина. Зависи под какъв флаг плава корабът”, каза Румен Янчев. По думите на Пламен Ялъмов причината за този контраст е, че корабите се ползват по-дълго време, а самолетите са по-нови и се застраховат по-скъпо.

Мениджърите в бранша са категорични, че бъдещето на този пазар е добро именно заради скъпите активи, които се застраховат. “Оптимист съм за този бизнес, защото има какво да се застрахова”, категоричен е Румен Янчев. Според Цветанка Крумова има хора, които си купуват малки самолети, които вече струват колкото един луксозен автомобил.

Все по-достъпната авиация и традициите на страната ни в корабоплаването са сред причините за оптимистичните нагласи на застрахователите за развитието на бизнеса с полиците “Летателни апарати” и “Плавателни съдове”. Те уверяват, че дори и по-малките собственици на такива превозни средства все повече предпочитат да застраховат скъпото си имущество, което е положителен сигнал за бизнеса.

Мнения

Оптимист съм, защото има какво да се застрахова

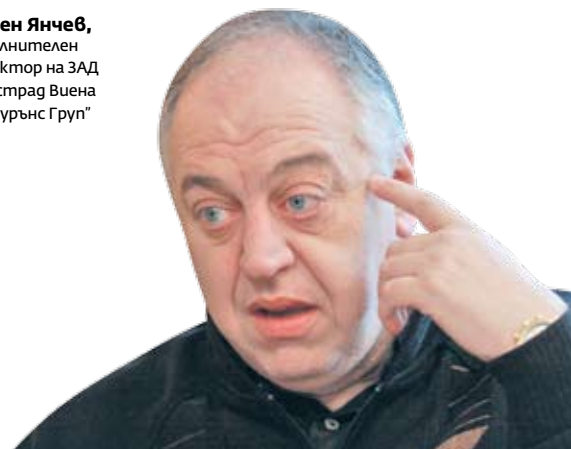
За наша радост има достатъчно кораби и летателни апарати, които да се застраховат. Може би най-тежкото за този бизнес премина. България е морска държава с големи традиции. Както знаем, “Параходство БМФ”, което е най-големият корабособственик в България, е създадено през 1892 г. Вече има и други по-малки корабособственици с по 3-4 плавателни съда и те се застраховат, което е голямо постижение. Предстои да видим какво ще се случи с малките плавателни съдове, като яхти и моторни лодки, и яхтените пристанища. Оптимист съм за този бизнес, защото има какво да се застрахова.

Ако погледнем и излитачите от летище София самолети, ще видим, че постоянно има движение на 30-40 по-малки частни самолета. Бъдещето не изглежда толкова лошо и за този бизнес, като освен това ще се развиват и застраховките на хеликоп-

тери. Нямам притеснения за тези полицы.

Може да се застрахова всичко. Има много яхти, за които се купуват полицы от 300 до 500 хил. лв., като този пазар е добър. Голяма част от риска обаче се презастрахова заради големите обезщетения, които трябва да се плащат. Понижението на

Румен Янчев,
изпълнителен директор на ЗАД “Булстрад Виена Иншурънс Груп”

” Има и по-малки корабособственици с по 3-4 плавателни съда и те се застраховат, което е голямо постижение

премиите при плавателните съдове се дължи на мекия пазар.

Много от корабите се презастраховат или директно се застраховат в чужбина. Зависи под какъв флаг плава корабът. Ако е на по-дълъг път, собственикът може да купи полицы от друга държава.

Малките самолети вече струват колкото луксозна кола

Застраховат се пътнически и товарни самолети от гражданската авиация, но освен тях се застрахова и т. нар. general aviation, където са малките компании и леките въздухоплавателни съдове, като малки лични самолети, делтапланери или балони. Мисля, че имаме и нови самолети, които сме застраховали през тази година. На практика самолетите се застраховат по договорна стойност. По-важна тук обаче е частта за отговорностите, защото има много високи лимити, които действат в различните държави. За да прелита над различните държави, самолетът задължително трябва да има застраховка за отговорности.

Бъдещето на този бизнес е добро дотолкова, че изискванията към авиационния бизнес се повишават, пътуването със самолет става и по-достъпно заради конкуренцията. На практика един самолет никога не остарява, защото постоянно му се правят основни

ремонтни. Има и хора, които си купуват малки самолети, които вече струват колкото един луксозен автомобил. Що се касае до премийните приходи, сред основните ни клиенти са “България Ер”, “Хемус Ер” и “Виаджо Ер”. Въпреки това имаме и много клиенти от сегмента general

aviation, които също купуват полицы.

В застраховането на кораби не сме толкова силни, но и този бизнес има голям потенциал. България освен излаз на море има и плаване по Дунав. Има и достатъчно малки лодки и яхти, които да се застраховат.

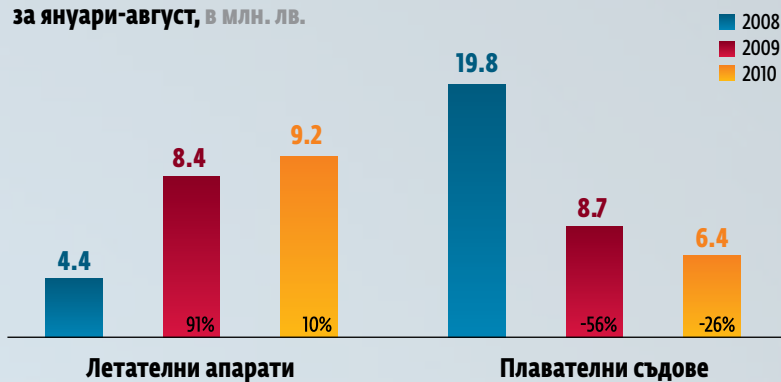
Цветанка Крумова,
изпълнителен директор на “ЗАД Армеец” АД

” Бъдещето на този бизнес е добро дотолкова, че изискванията към авиационния бизнес се повишават

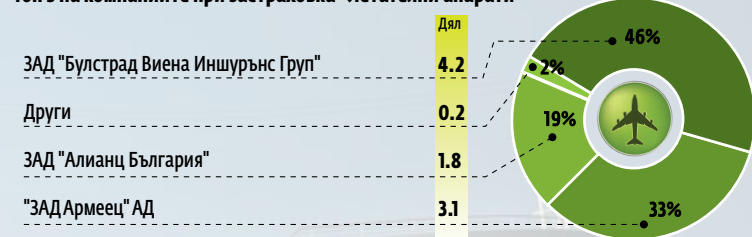
И ВОДА

продължат да се повишават,

Пазар на застраховки "Летателни апарати" и "Плавателни съдове" за януари-август, в млн. лв.

Топ 3 на компаниите при застраховка "Летателни апарати"

Топ 3 на компаниите при застраховка "Плавателни съдове"

Най-важното в този бизнес е презастраховането

За всички собственици на самолети, кораби или яхти е много важно да се застраховат, защото това е много скъпо имущество. Важното в този бизнес е презастраховането, защото сумите са огромни и едва ли има дружество на българския пазар, което е способно да поеме големите плащания. Ако една авиокомпания с активи за стотици милиони си прави полица, тогава и плащанията при събития ще са много високи. За да удовлетвори желанията на клиентите си, сме подбрали сигурни и надеждни международни лидери в презастраховането и досега не сме имали проблеми. Доволни сме от сътрудничеството си с презастрахователите и това ни позволява да предложим на клиентите много добри условия.

Ако има повече кораби, самолети и яхти, които да се застраховат, и бъдещето на този вид полици е до-

бро. Тук евтината полица е 50 хил. лв., така че всеки, който е собственик на такъв актив, предпочита да го застрахова.

Според мен повишението на приходите от застраховките на летателни апарати и спадът на премиите при плавателни съдове се дължи на факта, че летателните

апарати са по-нови и се застраховат по-скъпо. Не знам колко години се използват различните средства, но на самолетите им се прави по-често ремонт и премиите при тях са по-високи. Може би този факт е помогнал и за повечето приходи за застрахователите от полиците на летателни апарати.

Пламен Ялъмов, изпълнителен директор на ЗАД "Алианц България"

Ако има повече кораби, самолети и яхти, които да се застраховат, и бъдещето на този вид полици е добро

Половината от пещерите у нас застраховат посетителите си

Билет с включена в цената застраховка предлагат в "Дяволското гърло", "Магурата", "Снежанка" и Ягодинската пещера

Посетителите в половината от достъпните за туристи пещери в България са застраховани срещу инциденти, показва проучване на "ХДИ Застраховане" АД за практиките в страната по отношение на сигурността на посетителите в пещерите. Според анализа на компанията билетите за посещение на четири от деветте пещери в България, които са електрифицирани и са отворени за обикновени туристи, включват застраховка за здравето на посетителите.

Метод

Проучването е направено чрез телефонни анкети с лицата или дружествата, които стопанисват пещерите "Леденика", "Дяволско гърло", "Магурата", "Бачо Киро", "Съева дупка", "Снежанка", "Ухловица", Ягодинската пещера и "Орлова чука". С изключение на последната останалите пещери са част от 100-те национални туристически обекта в България.

Проучването на ХДИ показва, че "Дяволско гърло", "Магурата", "Снежанка" и Ягодинската пещера са обектите, в чиято цена на билетите се включва и застраховка за здравето на туристите. От "Бачо Киро" и "Съева дупка" са отговорили, че билетите им не включват такава застраховка, а стопаните на "Леденика" и "Орлова чука" не са дали категоричен отговор на въпроса.

"Според нас включването на застраховка срещу инциденти в цената на би-

лета за който и да е туристически обект, особено на по-опасните, е изключително добра практика", е мнението на Илда Павлова от "ХДИ Застраховане". По думите ѝ проучването е имало за цел да провери доколко тази практика се прилага в едни от най-посещаваните туристически обекти в страната.

Повече приходи

Според официалните статистически данни на Комисията за финансов надзор през първите осем месеца

"ХДИ Застраховане" отчитат 14.8% ръст на премиите приходи, като в края на август показателят достига 14.5 млн. лв. Пазарният дял на компанията се повишава до 1.6%, а в края на август 2009 г. беше 1.3%.

Мажоритарен собственик на "ХДИ Застраховане" е HDI-Gerling International Holding, което има 94% от капитала. Мажоритарът е част от третата по големина застрахователна група в Германия Talanx. Централният кооперативен съюз е собственик на 6% от ХДИ.

Приходите по "Гражданска отговорност" на самолети и кораби се понижават

Лидери в този тип застраховане са "Булстрад Виена Иншурънс Груп", "ЗАД Армеец" и ЗАД "Алианц България"

Приходите, които са реализирали застрахователните компании от полицата "Гражданска отговорност" на самолети и кораби, се понижават през периода януари - август 2010 г., показват сметките на база официалните данни на Комисията за финансов надзор. Общите премии по двете полици за осемте месеца на тази година са намалели с 6.4% на годишна база и в

края на август 2010 г. са 7.1 млн. лв.

Кой е по-голям

Повече приходи събират застрахователните компании от "Гражданска отговорност", свързана с притежаването и използването на летателни апарати. Премиите от тази полица за осеммесечieto на 2010 г. са малко над 5 млн. лв., което е 6.4% спад спрямо съпоставимия период на миналата година.

От "Гражданска отговорност", свързана с притежаването и използването на плавателни съдове, са продадени застраховки от този тип за 2.1 млн. лв. Понижението на годишна

база е 6.5%, тъй като в края на август миналата година от "Гражданска отговорност" на плавателни съдове бяха събрани 2.25 млн. лв. приходи.

Лидери

Компаниите с най-голям пазарен дял при Гражданска отговорност" на летателни апарати са "ЗАД Армеец" АД и ЗАД "Алианц България". Делът на първото дружество е 58.7%, а на второто - малко над 29%. При "Гражданската отговорност" на плавателни съдове "Алианц" държи 74.3% от пазара, а след него е ЗАД "Булстрад Виена Иншурънс Груп", което има 24.9% дял.

Сдруженията с нестопанска ДДС и са длъжни да плащат

Ситуация:

Сдружение „Развитие” е създадено за подпомагане развитието на селище в България. След участие в конкурс сдружението е получило за стопанисване неработеща мелница, която ще се ремонтира и пусне в експлоатация за задоволяване личните потребности на жителите на селото. Приходите от дейността ще се използват за издръжка на мелницата, а останалите средства ще се вложат за дейности и обекти, свързани със селото, съгласно обявена публична програма.

Казус:

Как ще се извърши счетоводното отчитане и документиране?

Решение:

1. Данъчно третиране по ЗКПО

Сдружение „Развитие” е учредено и регистрирано по реда на ЗЮЛНЦ. Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗЮЛНЦ юридическите лица с нестопанска цел определят свободно средствата за постигане на техните цели. Въпреки че естеството на целта, за осъществяването на която се създават тези лица, е нестопанска, предвид чл. 3, ал. 3 от ЗЮЛНЦ същите могат да извършват допълнителна стопанска дейност, свързана с предмета на основната им дейност, като използват приходите за постигане на определените в устава или учредителния акт цели.

ЮЛНЦ са данъчно задължени на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 във връзка с чл. 1, т. 2 от ЗКПО в случаите, когато извършват сделки по чл. 1 от Търговския закон (ТЗ), както и когато отдават под наем движимо и недвижимо имущество.

Как се определя дейността

За да се определи една дейност, осъществявана от юридическо лице с нестопанска цел, като търговска/стопанска, тя следва да отговаря на следните критерии:

1. дейността да се извършва по занятие, да е източник на постоянен, регулярен доход и дейността да се осъществява с цел печалба (не е необходимо печалбата фактически да е реализирана) или дейността да се осъществява в частен интерес на юридическото лице;

2. цените на предоставените услуги или стоки да се формират на пазарен принцип.

Данък печалба

Сдружение „Развитие” ще

извършва мелничарски услуги. Печалбите от тях подлежат на облагане с корпоративен данък по реда на част втора от ЗКПО. Размерът на данъка е 10 на сто съгласно чл. 20 от ЗКПО.

Разходи

При формиране на данъчния финансов резултат е приложима разпоредбата на чл. 30 от ЗКПО, която регламентира признаването за данъчни цели на част от неразпределяемите разходи на юридически лица с нестопанска цел. По смисъла на § 1, т. 17, б. ”б” от ДР на ЗКПО „неразпределяеми разходи” са всички разходи за продажби, административни, финансови и извънредни разходи, които не се отнасят само към определена дейност и са свързани с осъществяване на дейност, подлежаща на облагане с корпоративен данък, извършвана от юридически лица с нестопанска цел.

Съгласно чл. 30, ал. 1 от ЗКПО счетоводно отчетените неразпределяеми разходи, съответстващи на дейността, подлежаща на облагане с корпоративен данък, на юридически лица с нестопанска цел, не се признават за данъчни цели.

За данъчни цели се признава частта от неразпределяемите разходи, определена, като общият размер на неразпределяемите разходи се умножи по съотношението между приходите от дейността, подлежаща на облагане с корпоративен данък, и всички приходи на юридическото лице с нестопанска цел (чл. 30, ал. 2 от ЗКПО).

Сдружението като ЮЛНЦ, което подлежи на облагане с корпоративен данък, е данъчно задължено лице за данъка върху разходите по чл. 204, т. 1 и 3 от ЗКПО в случаите, когато е извършило представителни разходи, свързани с дейността, и разходи, свързани с експлоатацията на превозни средства, когато с тях се осъществява управленска дейност. Освен това данъчно задължени лица за данъка върху социалните разходи по чл. 204, т. 2 от ЗКПО са всички работодатели или възложители по договори за управление и контрол (чл. 207, ал. 2 от ЗКПО).

Касова бележка

С цел гарантиране на документалната обоснованост разпоредбата на чл. 10, ал. 4 от ЗКПО поставя изискване данъчно задължените лица да регистрират и отчитат извършените про-

дажби на стоки и услуги чрез издаване на фискална касова бележка от фискално устройство по ред, определен с наредба на министъра на финансите, освен когато заплащането се извършва по банков път или чрез прихващане. Предвид нормата на чл. 1, ал. 2 от Наредба Н-18 от 2006 г. на МФ всяко лице, което извършва продажби в търговски обект, следва да ги регистрира чрез издаване на фискална касова бележка от фискално устройство, независимо дали е поискан друг данъчен документ. За целите на този нормативен акт понятието „търговски обект” е дефинирано в § 1, т. 41 от ДР на ЗДДС и това е всяко място, помещение или съоръжение (например: маси, сергии и други подобни) на открито или под навеси, във или от което се извършват продажби на стоки или услуги, независимо че помещението или съоръжението може да служи същевременно и за други цели (например: офис, жилище или други подобни), да е част от притежаван недвижим имот (например: гараж, мазе, стая или други подобни) или да е производствен склад или превозно средство, от което се извършват продажби.

Мелницата може да се определи като търговски обект, поради което приходите от стопанска дейност, реализирани от извършените продажби на услуги от този обект, следва да бъдат отчитани чрез издаване на фискална касова бележка от фискално устройство при спазване изискванията на Наредба Н-18 от 2006 г. на МФ.

Тъй като съгласно чл. 1, ал. 2 от Закона за счетоводството (ЗСч) юридическите лица, които не са търговци, се определят като предприятия за целите на същия закон, същите следва да водят счетоводна отчетност при спазване изискванията на счетоводното законодателство. Един от основните принципи на счетоводството, регламентиран с чл. 4, ал. 1, т. 4 от ЗСч, е съпоставимост между приходите и разходите, съгласно който разходите, извършени във връзка с определена сделка или дейност, да се отразяват във финансовия резултат за периода, през който предприятието черпи изгода от тях, а приходите да се отразяват за периода, през който са отчетени разходите за тяхното получаване.

Според т. 3.2 от СС 9 „Представяне на финансовите отчети на предприятия с нестопанска дейност” предприятията с нестопанска дейност съставят индивидуален сметкоплан, в

Цел също се регистрират по данък печалба

който предвиждат сметки за отделно отчитане на стопанската дейност, както и за отделно отчитане на приходите и разходите, свързани с тези дейности. В т. 8.2 от СС 9 е регламентирано, че за стопанската дейност се съставя отчет за приходите и разходите според изискванията на СС 1 „Представяне на финансови отчети“.

2. Данъчно третиране по ЗДДС

В чл. 3, ал. 1 от ЗДДС е дадена дефиницията за данъчно задължено лице - всяко лице, което извършва независима икономическа дейност, без значение от целите и резултатите от нея.

Разпоредбата на чл. 113, ал. 1 от закона предвижда всяко данъчно задължено лице - доставчик или упълномощено (писмено) от него лице, да издава фактура за извършената от него доставка на стока или услуга или при получаване на плащане преди доставката - предварително авансово плащане.

Съгласно ЗДДС изискванията към документите са приложими за всички лица, които извършват независима икономическа дейност. В този смисъл изискванията са както за регистрирани по този закон лица, така и за нерегистрирани лица.

Издаване на фактури

По смисъла на чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за счетоводството (ЗСч) първичният документ е носител на информация за регистрирана за първи път стопанска операция. Фактурата е счетоводен документ, който е носител на информация за осъществена продажба на стока или реализирана услуга. В чл. 7, ал. 1 на ЗСч са посочени минималните реквизити, на които първичният счетоводен документ - фактурата, следва да е носител.

Съгласно разпоредбата на чл. 113, ал. 3, т. 1 от ЗДДС не е задължително издаването на фактура за доставки, по които получателят е данъчно незадължено физическо лице. В случаите, когато издаването на фактура не е задължително, тя се издава по желание на някоя от страните по доставката, като всяка от тях е длъжна да съдейства за издаването на основание чл. 113, ал. 6 от ЗДДС.

На основание чл. 114, ал. 1, т. 12, ако не се начислява данък, посочва се основанията за неначисляване на данък. При издаване на фактура от нерегистрирано

по ЗДДС лице или от лице, регистрирано по ЗДДС на основание вътреобщностни придобивания (чл. 99 и чл. 100, ал. 2), основанията за неначисляване на данък е „чл. 113, ал. 9“ от закона. Това изискване е регламентирано и в чл. 79, ал. 2, т. 2 от ППЗДДС.

Едно от задължителните изисквания към фактурите е посочено в чл. 114, ал. 1, т. 5 от ЗДДС - „идентификационен номер по чл. 94, ал. 2 на доставчика, съответно номера по чл. 84 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс - когато доставчикът е нерегистриран по този закон лице“. По силата на чл. 78, ал. 1 от ППЗДДС бланките на фактурите и известията към тях, съдържащи трайно вписани при отпечатването им реквизити, трябва да бъдат издавани от регистрирани по ЗДДС лица на основание, различно от регистрация по чл. 99, чл. 100, ал. 2 и чл. 152 от закона.

Сдружението като нерегистрирано към настоящия момент по ЗДДС лице при документирането на доставки следва да издава фактури, отговарящи на изискванията на чл. 114, ал. 1 от ЗДДС и същите не следва да съдържат както трайно вписани реквизити по чл. 78, ал. 1 от ППЗДДС, така и данък върху добавената стойност в тях.

Основанията за регистрация по общия ред е задължителна или по избор.

Колко е облагаемият оборот

Разпоредбата на чл. 96, ал. 1 от ЗДДС посочва условията за задължителна регистрация: „Всяко данъчно задължено лице с облагаем оборот 50 000 лв. или повече за период, не по-дълъг от последните 12 последователни месеца преди текущия, е длъжно в 14-дневен срок от изтичане на данъчния период, през който е достигнало този оборот, да подаде заявление за регистрация по този закон“. Облагаемият оборот е сумата от данъчните основи на извършените от лицето: облагаеми доставки, включително облагаемите с нулева ставка; доставките на финансови и застрахователни услуги, които са освободени доставки (чл. 96, ал. 2 от ЗДДС).

В облагаемия оборот се включват и авансовите плащания (цялостни или частични) по изборените доставки с изключение на авансови плащания, получени преди възникване на данъчното събитие за вътреобщностни доставки

по чл. 7 от закона (чл. 96, ал. 4 от ЗДДС).

Не се включват доставките на финансови и застрахователни услуги, когато не са свързани с основната дейност на лицето; дълготрайните материални и нематериални активи, използвани в дейността му, както и доставките, за които данъкът е изискуем от получателите по чл. 82, ал. 2 и 3 от ЗДДС (чл. 96, ал. 3 от ЗДДС).

При определянето на облагаемия оборот се взема предвид данъчният режим на доставките към датата на възникване на данъчното събитие или към датата на плащането, преди да е възникнало данъчното събитие по доставката (чл. 96, ал. 6 от ЗДДС).

Доставки

Облагаемите доставки по смисъла на чл. 12, ал. 1 от ЗДДС са доставките на стоки или услуги по смисъла на чл. 6 и чл. 9, когато същите са извършени от данъчно задължено лице по същия закон и са с място на изпълнение на територията на страната, както и доставката, облагаема с нулева ставка, извършена от данъчно задължено лице, освен в случаите, когато материалният закон предвижда друго. Освободените доставки са визирани в глава четвърта от закона.

Услугите, които ще предоставя сдружение „Развитие“, представляват независима икономическа дейност по чл. 3, ал. 2 от ЗДДС и са облагаеми доставки по смисъла на чл. 12, ал. 1 от закона. За да възникне задължение за регистрация по материалния закон за сдружението, следва формирането от него облагаем оборот по смисъла на чл. 96, ал. 2 от закона да бъде 50 хил. лв. или повече за период, не по-дълъг от последните дванадесет месеца преди текущия.

Същевременно за регистрацията по избор по смисъла на чл. 100 от ЗДДС същото лице следва само да определи кога би могло да упражни правото си на избор на някое от посочените в същата разпоредба основания.

Регистрация по ДДС

Като регистрирано по избор лице на основание чл. 100, ал. 1 от ЗДДС облагаемият оборот на сдружението е без правно значение за задължителна регистрация по този закон, включително на основание чл. 96 от същия. Посочената регистрация

по избор поражда идентични права и задължения по закона с тази на задължителната регистрация, като в този смисъл не е необходимо дружеството да подава заявление за задължителна регистрация на база облагаем оборот.

Регистрирано по ЗДДС лице в издаваните от него фактури посочва размера на данъка на отделен ред съгласно изискванията на чл. 114, ал. 1, т. 13 от закона. По силата на чл. 67, ал. 1 от ЗДДС размерът на данъка се определя, като данъчната основа се умножи по ставката на данъка. Общото правило за определяне на данъчната основа при доставки на територията на страната е посочено в чл. 26 от ЗДДС. Когато при договаряне на доставката не е изрично посочено, че данъкът се дължи отделно, приема се, че той е включен в договорената цена (чл. 67, ал. 2 от с. з.).

На основание чл. 119, ал. 1 от ЗДДС за доставките, за които издаването на фактура не е задължително, доставчикът - регистрирано по този закон лице, съставя отчет за извършените продажби, който съдържа обобщена информация за тези доставки за съответния данъчен период.

Изисквания

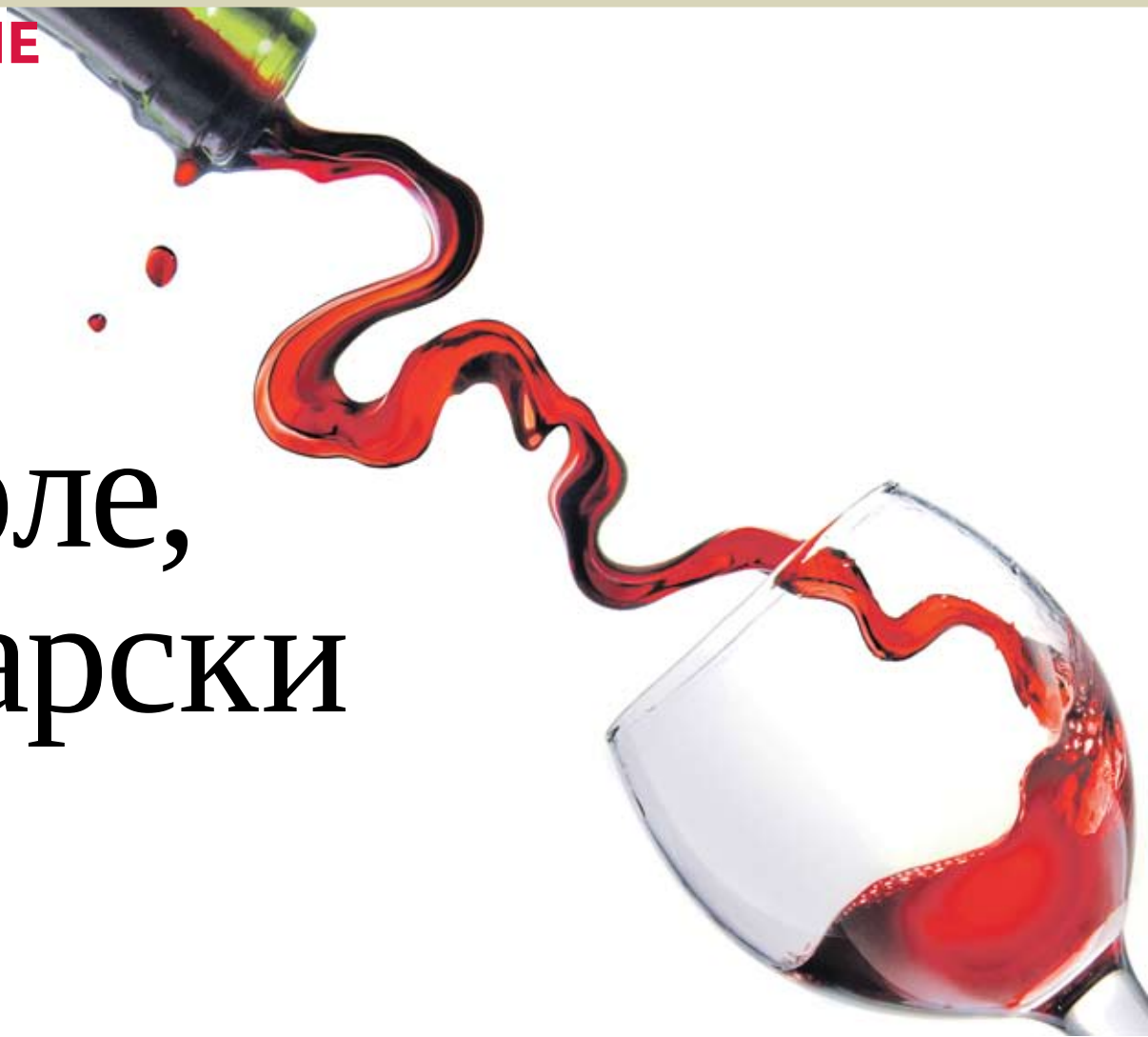
При условие, че сдружението се регистрира по ЗДДС, то следва да изпълнява изискванията на закона и да води отчетни регистри по чл. 124 от ЗДДС - дневник за покупките и дневник за продажбите, както и да подава всеки месец справка-декларация, придружена с информация от отчетните регистри.

На основание чл. 124, ал. 2 от ЗДДС лицето е длъжно да отрази издадените от него данъчни документи в дневника за продажби за данъчния период, през който са издадени.

Съгласно ал. 4 от същата разпоредба лицата отразяват в дневника за покупки получените от тях данъчни документи. Законодателят ясно и точно в разпоредбата на чл. 112, ал. 1 от ЗДДС е определил кои са данъчни документи по смисъла на същия, а именно: фактурата, известията към фактурата и протоколът. Отчетните регистри - дневник за покупки и дневник за продажби, се изготвят по образец съгласно разпоредбата на чл. 113 от ППЗДДС.

Материалите са подготвени от "Рконсулт" ЕООД
Консултантите са готови да отговорят на читателски въпроси на:
radonov@gmail.com

Почти като божоле, но в български вариант

На третото издание на „Дефиле на младото вино” в Пловдив ще се дегустират около 50 български вина

След полуистерията около френското божоле миналата седмица идва ред и на българската реколта 2010. Двадесет винарски изби от цялата страна ще представят своите млади вина в Пловдив на 27 и 28 ноември (предстоящите събота и неделя). Това ще е третото издание на „Дефиле на младото вино”, което се организира основно от Съвета по туризъм-Пловдив и се появи като реплика на празника на френското божоле.

Вината ще може да се дегустират в къщите на Хиндлиян, на Георгиади, Балабановата къща и на другите известни пловдивски възрожденци. Билетите ще струват 3 лв. за всички къщи и 1 лв., ако желаете да посетите само едно място.

Ходенето на различни места си струва, защото точно в собите на старите къщи ще представят общо около 50 от тазгодишните бели, червени и розе вина. Това е изкушение както за дегустаторите, така и за онези, които не претендират да разбират, но обичат да попият.

Празникът

Миналата година пак в края на ноември празникът на българското младо вино привлече няколко хиляди гърла, готови да се отдадат на течните изкушения. Около 5 хил. са били само продадените билети за общ достъп до всички къщи в Стария Пловдив. За издание 2010 имаме подготвени повече билети, по-добра организация и повече участници, уверява Любозар Фратев, главният организатор на дефилетата на младото вино.

За да се разграничат окончателно от закачките, че празникът е масово двудневно разпиване, организаторите все повече наблягат на културните събития през

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

20

► изби от цялата страна ще представят вината от тазгодишната си реколта

► След като мине през дефилето, младото вино ще отлежава в бъчвите. Първите бутилки от реколта 2010 се очакват годинина през ранна пролет

тези два дни: етнографските ритуали, пресъздадени от танцьори от Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство, песнопойци от ансамбъл „Тракия”, художници и музиканти на улицата, изложби в галериите на Стария град и изкуството на куклено-драматичната театрална формация „Хенд”.

Виното

Синонимите на „младо вино”, които използват винарите и ценителите му, са минимум седем: лудо вино, благо вино, резливо вино, резняк, ново вино, че дори и болничко вино, защото още не било съвсем готово за пиене.

Никои не си е направил

труда да пресметне колко вино се изпива на дефилето, но ако 7-8 хил. дегустатори изпият по чаша-две, количеството ще доближи два тона.

По-интересното обаче е, че според специалистите от винарския бранш виното у нас печели все повече почитатели. Хората се отдалечават от „ракийката и салатката”, за да отдадат предпочитанията си на по-старата и по-стойностна напитка, казва Ивана Ямантиева от ивайловградската винарска изба „Ямантиеви”. В края на ноември българските вина продължават да „лудеят”, „резливи са”, но са пивки и това се харесва на хората, коментира Росица Кючукова, собственик на брестовишката изба „Вила Винифера”.

И кой е най-добрият

Пловдивското дефиле на млади вина традиционно минава със състезание между избите. Всички те очакват добра дума в своя полза

чрез тайно гласуване на развеселената публика.

Винага ще минат и през по-сериозна оценка от европейския Рицарски орден на виното и от Националната лозаро-винарска камара. Чрез един от големите български енолози - Неда Тодорова, рицарите ще дадат две дипломи - „Златен граал” и „Сребърен граал” за най-добро младо бяло и червено вино. За нас е важно хората в България да се научат да мислят за своето вино като за престижен национален продукт, казва Иван Тодоров от изба „Тодоров”, първият български рицар на виното. Тогава и другите ще го оценяват, допълва той. Впрочем изба „Тодоров” също ще се бори за признанието на винената общност. В момента специалистите от нашата винарска изба подбират най-добрите млади вина за дефилето, обясни той. Но колко и какво вино ще потегли за Стария град, не уточни.

Михаил Ванчев

► Докато сортовете, от които се прави френското божоле, зреят още през август, българското грозде се събира през септември, а понякога и през октомври. Затова в края на ноември българските млади вина все още не са стигнали до бутилките

СНИМКА SHUTTERSTOCK